

2. §. Ezen rendelkezés nem vonatkozik: *a)* az ügyvéd vagy közjegyző személyes munkáira, amennyiben azok az alkalmazottak igénybevétele nélkül elvégezhetők; *b)* az alkalmazottakra, amennyiben halaszthatatlan teendőkről van szó vagy ha bizonyos helyeken a közönség különös szükségleteire vagy az üzleti forgalom viszonyaira való tekintettel az illetékes ügyvédi vagy közjegyzői kamara választmánya az alkalmazottak igénybevételét megengedhetőnek nyilvánította.

3. §. A 2. § *b)* pontja esetében is az alkalmazottak vasárnapokon legfeljebb két délelőtti órán át vehetők igénybe és ezenfelül nekik pótlásul egy szabad félnap engedélyezendő a hét folyamán.

4. §. A krakkói és lemergi főtörvényszék területén a vasárnapi munka meg van engedve annak ellenében, hogy az alkalmazottaknak vallásukra való tekintettel állandóan a hét egy másik napján engedélyeztetik 24 órás munkaszünetet.

5. §. Ünnepnapokon az alkalmazottaknak vallásukra való tekintettel a délelőtti istentisztelet látogatására szükséges szabad idő engedendő.

Ezen rendelet 1912. január 1-én lép hatályba.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti:	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==
Egész évre . . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrassy-út 9.
Félévre . . . 6 „	budapesti kir. közj.-helyettes.	

Tartalom. A hagyatéki bíróság egyes teendőinek a közjegyzőre való átruházása. — Közjegyzői kongresszus. — Felsőbíróági határozatok. — Közlemények. — Külföld.

A hagyatéki bíróság egyes teendőinek a közjegyzőre való átruházása.

(Részlet az örökösödési eljárás módosításáról készült törvénytervezet általános indokolásából).

Irta: Dr. Charmant Oszkár, budapesti kir. közjegyző.

Általánosan elfogadott a nézet, hogy a hagyatéki eljárás mai rendszere az esetek túlnyomó részében minden kényszerítő szükség és igazi haszon nélkül hozza mozgásba széles vonalon az államigazgatás egész szervezetét. Megmozdítja olyankor is, mikor hagyatéki egyáltalán nincs, azaz a halálesetek legnagyobb számában a halálesetfelvétel intézménye útján, melyet hazánkon és Ausztrián kívül sehol sem ismernek, anélkül hogy hiányának a jogbiztonság és az igazgatás érdekei bárhol is kárát látnák és a halálesetek felvétele körül az igazgatási hatóságokra rótt nagymérvű munkán felül igénybe veszi a bíróságot is, ez utóbbinak hatáskörébe utalván az örökösödési eljárás megindításának mellőzését, mely magában is szükségtelen bírói határozat, az igazgatási hatóságok által megállapított és netáni jogkövetkezményeivel csakis ez utóbbiak felelősségét terhelő, mert a bíróság által meg sem állapítható ténynek, a vagyonihiánynak bírói tudomásul vételén alapszik kizárólag.

De sem a szükség, sem a valósággal biztosítható előnyök által nem indokolt, lehető leghatékonyabb mederben hozza folyamatba az igazgatási és birói szervezetek működését azoknak az eseteknek túlnyomó részében is, melyekben köztekintetek vagy állami támogatásra szoruló magánérdekek szempontjából rendezést igénylő vagy maradt hátra, mert a rendezést ezeknek az eseteknek legnagyobb részében is az érdekelt feleknek az állami hatóságok által legfőlegb ellenőrzött és irányított, egyebekben önálló tevékenysége ugyanavval az eredménnyel és hatálylyal és a rendezés ezen módjának számos egyéb előnyétől eltekintve, gyorsabban és a kincstár csekélyebb megterhelésével biztosíthatná. Elmellőzve azonban az egész rendszernek, a fentebb érintett okokból jelenleg még nem időszerű reformja mellett szóló indokok kifejtését és csakis a birói tevékenységnek a fennálló rendszer keretei közé illesztett terjedelmét véve szemügyre, megállapítható, hogy ez a tevékenység legnagyobb részében nem a sajátlagos birói hivatás terére tartozik, és már ezért is a legnevezetesebb jogpolitikai szempontok mellett szólanak, hogy a bíróság közülök legalább is az igazgatási természetűektől lehetőleg mentesíttessék. A bírónak — bár igazságügyi — igazgatási teendőkkal való megterhelése egy még tökélyét el nem ért állami berendezés átmeneti állapota, a bírót valódi hivatásától, az ítélkezéstől elvonja, nemcsak, de egyúttal többé-kevésbé alkalmatlanná teszi reá, mert az a szellem, amely az igazgatási teendők kiváló ellátását biztosítja, a sajátlagos birói működés természetével és feladataival sok irányban ellentétes. A rendszerint pályájuk kezdetén álló bírák ellátására bizott hagyatéki ügykör, mai viszonyok között a birói hivatásra való előkészítés szempontjából nem is legjobb iskola.

Nem szenvedvén kétséget annak kívánatos volta, hogy a bíróságok a hagyatéki ügyek körül ez idő szerint feladatukká rótt teendők egy részétől lehetőleg mentesíttessenek, az a kérdés, hogy miután az örökösödési eljárás mai rendszerének s az 1894:XVI. t.-cz.-nek a maga egészében érvényben tartása mellett a jelenleg biróilag intézett teendők legnagyobb részének nem megszüntetéséről, hanem csak arról lehet szó, hogy azok más hatáskörbe utaltassanak, megoldható-e ez a feladat abból a hármas szempontból: hogy a bíró helyettesül kiszemelt közeg az átruházott teendők ellátására alkalmas legyen, hogy csak azok a teendők ruháztathatván át, melyek természetük szerint nem a birói hatáskörre tartoznak, ezek összes-

sege elég jelentékeny-e ahhoz, hogy a reform tényleg a bíróságok munkájának érezhető csökkentésével járjon, s végül hogy maga ez a reform az örökösödési eljárással összefüggő köz- és magánérdekek veszélyeztetése s minden nagyobb nehézség nélkül megvalósítható-e?

Ami az elsőt illeti, bizonyára a kir. közjegyző az az igazságügyi közeg, aki a birói kézről levehető teendők ellátására a legalkalmasabb. A közjegyzőségnek ugyan a magánjogi forgalom igényelte közhitű tanúsítások ellátása a sajátlagos rendeltetése. Azonban emellett a közjegyzőséget mindenütt a perenkivüli jogszolgáltatás, főképp az örökösödési eljárás, sőt az igazságügyi igazgatás némely teendőinek ellátására is igénybe veszik. Az örökösödési eljárást illetően ez az igénybevétel belsőleg is jogosult, azon rokonság miatt, mely ezen eljárási teendők és a közjegyzőség sajátlagos rendeltetése között létezik. Az örökösödési eljárás célja a haláleseten következő háramlási esetek jogi és tárgyi körülményeinek kiderítése és hites megállapítása. Maga az ú. n. hagyatékátadó végzés is, mint összefoglalása az eljárás eredményeinek, jogi természete és hatásai szerint nem egyéb közhitű tanúsításnál. Ezzé vált idővel ott is, hol eredetileg a megnyilta után hatóságilag lefoglalt örökség tényleges birtokba adásában állott a jelentősége. Saját örökösödési eljárásunkban is, jóllehet nem egy rendelkezése eltérő következtetésekre jogosítana, az 1894:XVI. t.-cz. megokolása szerint annak a birói cselekménynek megjelölésére szolgál, mely: „a hagyatékra vonatkozóan öröklés útján szerzett, kimutatott vagy kiderített jogok hatósági igazolásában, az érdekelték közt létrejött megállapodások hitelesítésében és az öröklés esetének beálltával átalakult jogviszonyok rendezése, különösen pedig a jogszerzés nyilvántartása végett szükséges birói intézkedések megtételében áll.“ Így még annak sincs elvi akadálya, hogy maga a hagyatékátadás is az örökösödési eljárásnak a jelenlegi rendszerben legkiemelkedőbb és legfontosabb cselekménye a kir. közjegyző hatáskörébe utaltassék, annál kevésbbé, mert közhitű tanúsítások elvileg különben is, sőt legnagyobb részükben tényleg is már kivétettek a birói hatáskörből és a kir. közjegyzőnek hatáskörébe utaltattak, aminthogy ennek lehetővé tétele volt a közjegyzőség behozatalának tulajdonképeni célja és ebben áll az intézmény jogszolgáltatási jelentősége és haszna is. Amennyiben az örökösödési eljárás során felmerülő birói cselekmények némelyike nem közhitű tanúsításban áll, hanem

tisztán igazgatási természetű, arra kell utalni, hogy a közjegyzőség egyebütt sem, de nálunk sincs tisztán a közhitű tanúsítások ügykörére szorítva, hanem többrendbeli más jogszolgáltatási és igazgatási természetű feladatok ellátására is igénybevéteik, s hogy jelesen az örökösödési eljárás terén az 1894: XVI. t.-cz. ez idő szerint is legnagyobb részt a közhitű tanúsítások ügykörén kívül eső feladatokat ró a kir. közjegyzőre. Azokat a birói cselekményeket persze, melyek kényszerítő jellegűek és ennél fogva természetük szerint a bíróra tartoznak, nem lehet ez idő szerint a kir. közjegyzőre, mint az államhatósági szervezeten kívül álló, bár igazságügyi közegre bízni, s érezben minden attól függ, hogy az ilyen a birói hatáskörből ki nem vehető eljárási cselekmények, számukat és gyakoriságukat nézve, a reform eredményes voltát mennyiben befolyásolják.

Gyakorlati szempontból a kir. közjegyzőnek alkalmas volta ugyancsak nem szenvedhet kétséget. Elméleti képesítése a bíróval azonos, szakgyakorlata még kizárólagosabb és állandóbb. A kívánatos erkölcsi biztosítékoknak a közjegyzői intézmény teljesen birtokában van, amihez még az anyagi felelősségnek törvényes szabályozottsága járul. Az életbeléptetése óta lefolyt negyedfél évtized pedig eléggé igazolta, hogy az intézmény minden tekintetben megszilárdult, a perenkívüli jogszolgáltatás kereteibe beilleszkedett, a köztudattal és közszükséglettel is teljesen összeforrott. Az örökösödési eljárás terén a hagyaték tárgyalás nevezetében összefoglalt eljárási teendőket eddig is a kir. közjegyző teljesítette, s azok fontosság tekintetében semmiben sem állanak azok mögött, melyek ez idő szerint a biró kezéről levehetők s a kir. közjegyző hatáskörébe utalhatók volnának. Hatáskörük kibővítésére nézve a kir. közjegyzőknek eddigi működéséből levont tapasztalatok is mindenképen kedvezők. Az eljárási teendők szaporításával és nagyobb fokú függetlenítésével célirányosan összekapcsolandó szélesebb körű felügyelet és ellenőrzés, a reform gyakorlati keresztülvitelének részletkérdése.

Az eszme különben, hogy az örökösödési eljárás teendői a kir. közjegyzők hatáskörébe utaltassanak, nem új hazánkban sem, sőt a közjegyzői intézmény életbeléptetése alkalmával az összes eljárási teendőknek a közjegyzők kizárólagos és teljesen független hatáskörébe utalása alakjában jelentkezett és mint az intézmény meghonosításának egyik célja és előnye lett felfogva. Az 1874: XXXV. t.-cz. képviselőházi tárgyalása alkalmával a javaslat elő-

adója szerint „a központi bizottság minél nagyobb hatáskört kívánt a közjegyzőnek a hagyatékok tárgyalása körül adni, azonban miután az igazságügyministertől azt a felvilágosítást nyerte, hogy az örökösödési eljárás végleges szabályozása küszöbön áll, nem akart annak eléje vágni, ezért a közjegyzőnek a hagyatékok körüli eljárását csak ideiglenesen kívánta akként szabályozni, hogy a kir. közjegyző mint birói biztos járjon el“; és ezt a kijelentést a minister nyomban megerősítette, maga is ideiglenesnek jelezvén a a közjegyző függeteg hatáskörét, és hozzátevén még, hogy a bíróságok is azon lesznek, „hogy lehetőleg szabaduljanak a tehertől, mely vállaikat annyira nyomja, s mely alól való fölmentésüket minden alkalommal sürgetik“. A kilátásba helyezett „Törvényjavaslat az örökség és hagyomány birtokbevételeiről s az azzal kapcsolatos jogviszonyokról“ még az 1875. év folyamán tényleg az országgyűlés elé lett terjesztve, s a szóbanforgó eszmét úgy valószínűsítette meg, hogy lehetővé tette a hagyatéki bíróság egész hatáskörének a kir. közjegyzőre való ruházását, ez utóbbit csak annyiban korlátozván: „hogy olyan határozatokat, melyek felebbezéssel megtámadhatók, maga nem hozhat, hanem köteles az ily határozatok tervét jóváhagyás és kiadmányozás végett a hagyatéki bíróság elé terjeszteni“. (92. §.)

Törvényhozásunk azóta sem ejtette el ezt az eszmét, és az örökösödési eljárás minden egyes reformja alkalmával fokozatosan nagyobb hatáskört biztosított a kir. közjegyzőnek a hagyatéki ügyek tárgyalása körül. Avval a már jellegzett fejlődési irányzattal azonban, mely az egész eljárást mindinkább az állami teendők medrébe vitte, a kir. közjegyzőre ruházott mind nagyobb hatáskör mégsem jelentett nevezetes közeledést magának az eszmének megvalósítása felé, mert a közjegyzői hatáskör alárendelt volta, a közjegyzőnek birói megbizotti minősége minden eddigi reform elvi sarkpontja maradt, és ma is jellegzetes a kir. közjegyző tevékenységére; jóllehet az 1894: XVI. t.-cz. ezen tevékenységnek igen részletes törvényes szabályozásával a közjegyzőt bizonyos fokig függetlenítette a birói utasításoktól, anélkül hogy ezáltal magának a közjegyzői tevékenységnek jellegén változtatott, s a bírónak, mint a hagyatéki ügy felelős intézőjének terhén könnyített volna. Több évtizedes fejlődési irányzatról levén szó, magától értetődik, hogy egy körültekintő törvényhozási politika nem tűzheti ki feladatául annak hirtelen megszakítását, s azért a jelenleg célbavett

reformnak egészben is oly megoldást kellett szemügyre venni, mely az 1894. XVI. t.-cz. által megkezdett uton, a közjegyzői teendők körét bővítve, és a bírót szűkítve, ez utóbbinak felülrendeltségi helyzetét elvben megtartsa, gyakorlati következményeit azonban ott, ahol az a mai rendszer kereteinek megbolygatása nélkül lehetséges, a felügyeleti jog terére vigye át.

* * *

Ami a birói munkaterheknek célbavehető csökkentését illeti, az átutalás elvi megengedhetősége szempontjából mindenesetre iránytadó, hogy az ez idő szerint biróilag intézett eljárási cselekmények egy része egyáltalán nem szoros értelemben vett jogszolgáltatási természetű. Ilyenek főképp a hagyatéki eljárás előkészítő szakában közigazgatásilag végzett teendők ellenőrzése, kiegészítése és befejezése, jelesen a halálesetfelvételek körül a bíró feladatává tett cselekmények, valamint az előzetes biztosítás, nemkülönben az eljárás további szakában a leltározás és tárgyalás, a kezelés és értékesítés körüli birói intézkedések egy része, végül az eljárás befejező szakában az illetékek biztosítása és kiegyenlítése körüli birói közreműködés.

De nincs elvi akadály annak sem, hogy a különben kétségtelenül jogszolgáltatási természetű birói cselekmények közül a birói intézkedés köréből kivonassanak azok, melyek nem kényszerítő természetűek, s melyeket az érdekelt felek sem kívánnak birói intézkedésnek alárendelni. Így a hagyatéki eljárást előkészítő cselekmények főtartása vagy megszüntetése, ha abba minden érdekelt fél megegyezik, ép oly kevéssé kíván meg szükségképpen birói intézkedést, mint hasonló előfeltétel mellett az eljárás további folyamán a hagyatéknak biztosítása, kezelése és értékesítése sem. Ugyanaz áll a hagyatéki leltározásáról, melynek kir. közjegyző által való foganatosíttatása végett még akkor is szükségtelen a bíró rendelkezését kieszközölni, midőn leltározást a hagyományos vagy hitelező kéri, mihelyt annak a többi érdekeltnek ellene nem szegülnek. Amellett, hogy a végrendelet kihirdetésével, a szóbeli végrendelet tanuinak kihallgatásával stb. a bíróság terheltessék, alig lehet indokot találni, mihelyt van más igazságügyi közeg, aki elvégezheti ezeket a tisztán jognyilvántartási cselekményeket, melyeket a

biró is csak a felek önkénytes, perenkívül ki nem kényszeríthető közreműködés mellett végezhet el.

Általában mindazok a cselekmények, melyektől az u. n. *jurisdictio voluntuaria* — persze nem egészen helytálló — nevét vette, azok t. i., melyeknek bár elvégzése törvényileg kötelező, de birói kéz által való végezhetése csupán — a körülmények szerint változható — czélszerűségi rendszabály minden elvi akadály nélkül kivehető a birói intézés köréből, mert a bíró kényszerítő hatalmának igénybevétele fölöslegessé válik, mihelyt az összes érdekelt felek a törvényes kényszer alá eső cselekményeket egyetértőleg és önkényt elvégzik. Az ellenőrzésre és felügyeletre szorító állami beavatkozás ilyen esetben az illető jogszolgáltatási célok biztosítása érdekében teljesen elegendő.

Legnevezetesebbek erészben elvi szempontból, a hagyatéki eljárás megindításában és az u. n. hagyatékátadásban nyilvánuló birói cselekmények. Az örökösödési eljárás megindítása nem a birói hatalomból folyó, hanem a törvényen alapuló, és nem is az örökségben érdekelt felet, hanem a bírót kényszerítő rendelkezés. A bírónak az eljárásban közreműködni vonakodó fél ellen sincs a közreműködést kikényszerítő hatalma, azt a törvény csak közvetve, joghátrányok megállapítása útján törekszik biztosítani. Ezeknél fogva az eljárás megindításának cselekménye a birói hatalommal semmi vonatkozásban nem áll, és elvi szempontból aggálytalanul más hivatalos közegre ruházható. Ami az u. n. átadó végzést illeti, miután ez rendszerint és szükségszerűleg semmiféle kényszerrendelkezést nem tartalmaz, hanem csak a hagyatéki állag és örökösödési jogok, esetleg az osztály tárgyában, hivatalos nyomozás és a felek által szolgáltatott bizonyítékok segítségével kiderített tényeknek, valamint a felek joglétesítő megállapodásainak hites tanusításában áll: ennél fogva semmi kényszerítő szüksége nincs annak, hogy az ilyen hites tanusítások kibocsátása céljából a bíróság vétessék igénybe, mihelyt van más olyan igazságügyi közeg, aki kibocsátásukra törvényes hatáskörrel bír, föltéve hogy azok a törvényes garantiák is megvannak, melyek az ilyen hites tanusítások értékét, tartalmilag és alakilag is, a birói tanusításokkal egyenlővé teszik.

Nem vehetők ki a bíró kezéből és nem utalhatók más, még állami közeg hatáskörébe sem azok az eljárási cselekmények, melyekben a birói hatalom kényszerítő ereje jut kifejezésre. Ilyenek

már az eljárás előkészítő szakában, az előzetes biztosítási intézkedések fenntartása, megszüntetése vagy elrendelése valamely érdekelt fél ellentmondása vagy távolléte esetében; a leltározás elrendelése a birtokban levő örökös ellenkezésével szemben, a hagyatéknak az eljárás során kezelése és értékesítése dolgában való határozatok, mihelyt az érdekelt felek ellentétes kérelmeket terjesztenek elő; zárlat elrendelése, zárgondnok kinevezése; mindenemű praecusiv hatályú határozatok a tárgyalás során, köteles résznek hivatalból való megállapítása stb., a perreutasítás általában, rendbirságok kiszabása, díjak és költségek megállapítása stb. Elvileg érintetlen maradván a hagyatéki bíróságnak mint ilyennek jellege és hatásköre, nem mellőzhető az érdekelt feleknek előterjesztési s ennek révén a bírónak beavatkozási joga az eljárás menetébe, esetleges jogsérelmek orvosolhatása végett, valamint hogy ugyanazon okból a bíró felügyeleti és ellenőrzési jogát s ennek következtében hivatalból való beavatkozásának lehetőségét is fenntartani szükséges.

A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy a hagyatéki ügyek az esetek túlnyomó részében a bíró kényszerítő hatalmának igénybevétele nélkül bonyolítottak le. Sem a hagyatéki állagnak, sem az örökjognak megállapítása, sem az osztály foganatosítása körül vitás kérdések rendszerint fel nem merülnek. Ha ezekben az esetekben a bíróság igénybevétele nélkül megfelelő módon biztosítatik, hogy az eljárás a törvény által előírt esetekben hivatalból vagy a felek kérelmére meginduljon, a fennálló törvényes szabályok értelmében lefolytassák s a tárgyaló kir. közjegyző által kibocsátható s a hagyatékátadó végzéssel azonos hatású hites tanúsítvánnyal lezárassák: akkor a bíróságok munkaterhe az örökösödési eljárások intézése körül nemcsak érezhetően csökkent, hanem alaposan következtethető, hogy szinte teljesen megszűnni fog, mert a statisztikai adatok bizonyosága szerint a peressé vált örökösödési ügyeknek csak körülbelül öt százalékát teszik, s ezt az arányszámot — amire adatok híján persze csak tapasztalati alapok vannak — a vitásoknak indult, de perreutasítás előtt békésen elintézett ügyek száma csak lényegtelenül befolyásolja.

Közjegyzői kongresszus.

A közjegyzői kamaráknak f. évi június havi értekezlete által kiküldött végrehajtó bizottság az országos közjegyzői kongresszusnak *f. évi október hó 17-én d. e. 10 órakor Budapesten (V., Szemere-utca 6. sz. alatt, a budapesti kereskedelmi és iparkamara nagytermében)* leendő megtartását végleg kitűzte és a következő felhívással fordul az ország közjegyzőihez oly célból, hogy a kongresszuson minél nagyobb számban résztvegyenek és eziránti elhatározásukat lehetőleg f. évi október hó 5-ig *dr. Rónay Károly* budapesti kir. közjegyzőnél (I., Döbrentei-utca 2.) bejelentsék:

„A magyar közjegyzőség nehéz önvédelmi harczában döntő csata előtt áll.

Intézményünk és karunk a lét vagy nem-lét megdöbbenően komoly kérdése elé van állítva.

Helyzetünk sohasem volt még olyan válságos, mint most. Az ügyvédség példátlanul agresszív magatartása intézményünk fennállását veszélyezteti. Az ügyvéd-közjegyzőség meghonosítására irányuló mozgalom bevallott célja az, hogy a közjegyzői intézményt megszüntesse.

Ez a törekvés, anélkül, hogy az igazságügyi érdekeknek még csak a látszatát is fel tudná maga mellett hozni, csakis anyagias célzatokból, a közjegyzőség amugy is csonka hatáskörét egyszerűen el akarja hódítani.

Türelmes tartózkodásunkat félremagyarázták. Tétlenségünket kihasználták. Ebben és a számbeli túlsúlyban bizva, remélik most azt, hogy jogosulatlan céljaikat legközelebb az országos jogászgűlés fogja az első sikerhez segíteni.

Az ügyvédség körében felülkerekedett áramlat lesz a jogászgűlésnek az a tárgya, mely — mint kenyérkérdés — előreláthatóan a legélelnebb érdeklődést, a legnagyobb mozgalmat fogja kelteni.

Ennek a jelentős küzdelemnek nem szabad bennünket készületlenül találnia.

A támadással a legerélyesebben kell szembeszállanunk. Igazainkat a legteljesebb összetartással kell megvédenünk.

Együttérzésünknek és tevékeny tömörülésünknek impozáns és tiszteletet parancsoló módon kell megnyilatkoznia, ha meg akarjuk akadályozni azt, hogy nagyrahivatott intézményünk, karunkkal együtt, a végpusztulás lejtőjére jusson.

Önmagunknak, de annak a diszes és oszlopos igazságügyi intézménynek is, melyet szolgálunk, mindenképen tartozunk azzal, hogy minél teljesebben vigyük harcba azt a hatalmas erőt, ami nemcsak ügyünk igazságában rejlik, de testületünk köztekintélyében is, ha lelkesen és erélyesen összefogunk a döntő küzdelemben.

A közjegyzői karnak most, a veszély tizenkettedik órájában tüntetően kell beigazolnia, hogy ez a tevékeny összetartás nem hiányzik belőle. Valóságos öngyilkosság volna az ellenkező.

Veszedelemes fegyvert adnánk ellenségeink kezébe, ha ezek intézményünk életképtelenségét azzal is bizonyíthatnák, hogy közönyös nembánomsággal és fásult belenyugvással állunk félre ott, ahol nemcsak karunknak, hanem intézményünknek és magának a jogszolgáltatásnak is életbevágó kérdéseiről van szó.

Sok az ellenségünk és fáradhatatlan az egyetértő támadásban. Mi kevesen vagyunk, de mellettünk van az igazság és ez jogos ügyünket diadalhoz fogja segíteni, ha zászlója alá, kivétel nélkül, mindnyájan sorakozunk.

Ez a lelkes összetartás az egyedüli mód, amelyen intézményünk és karunk élet-halálharcában győzedelmeskedhetünk.

Csak az biztosíthatja számunkra a jogászgyűlés belátó elemeinek a rokonszenvét és a támogatását. Csakis annak az utján győzhetjük meg az elfogulatlan közvéleményt azokról a veszedelmekről, amikkel az ügyvédség terjeszkedési törekvései közéletünket, igazságügyünket és magát az ügyvédség intézményét is fenyegetik.

Tevékeny összetartásunk az egyetlen eszköz, mely a közjegyzői intézményt a tönkremeneteltől még megmentheti!

Ez a komoly valóság bizonyára fölöslegessé tesz minden további biztatást és kapacitációt.

Nemcsak a kari önfenntartás ösztönére, hanem elsősorban a közérdekű jogvédelemnek arra az elvi momentumára, a felelősségnek arra a lelkiismereti tényére utalunk, hogy intézményünk jövője nagyrészt a saját kezeinkbe van letéve.

Elsősorban a magunk buzgalmának fogjuk köszönhetni, ha célját érünk. És főképen a saját indolentiánknak kellene tulajdonítanunk, ha kudarcot vallunk.

Lehetetlennek tartjuk, hogy akadjon köztünk olyan közjegyző, aki ezt a súlyos felelősséget fel nem ismerné és aki abból folyó lelkiismereti kötelességét ne teljesítené.

Az ügy jelentőségével szemben vajmi csekély áldozatról van szó. Csakis arról, hogy országos kongresszusunkon és az egyidejűleg tartandó orsz. jogászgyűlés egy részén lehetőleg minden magyar közjegyző résztvegyen.

Karunk minden egyes tagjára sürgős szükség lesz, kivált a jogászgyűlésnek intézményünket érdeklő tanácskozásain és szavazásain.

Csakis tömeges részvétellel győzhetünk. Csak saját közönyünk buktathat el bennünket.

A közjegyzői kongresszus elsősorban az örökösödési eljárás reformjával és az ügyvédközjegyzőség kérdésével fog foglalkozni, emellett azonban napirendjére tűzte a közjogi intézményt érdeklő és az ügyvédség mozgalma által újra aktualissá lett kérdéseket

is, melyeket a végrehajtó bizottság egy körirata a következőkben vázol:

„A közjegyzői hatáskör kérdése, a perenkivüli járás körzetében általában. A perenkivüli eljárásnak az az ága, mely minket legközvetlenebbül érdekel, s melynek ellátása kedvéért mindenütt, nálunk is, a közjegyzői intézmény voltaképp instituálva lett: az okiratolás. Az okiratszerzés mint kizárólagos és kiváltságos hatáskör, a közjegyzőségnek legeredetibb, legsajátabb feladata, mondhatni legitim része a perenkivüli teendők elosztásában. Még a hagyatékok rendezése körüli tevékenység sem annyira sajátos feladata a közjegyzőségnek, mint az okiratszerkesztés. Hogy nálunk az intézmény úgyszólván kizárólag az örökösödési eljárás terére szorult, ez egy balfejlődés, a hazai közjegyzőségnek legnagyobb baja és egyúttal perenkivüli jogszolgáltatásunk legnagyobb félszemsége. Hatáskörünk kiterjesztéseért folytatott több évtizedes küzdelmünkben magunk is többször abba a hibába estünk, hogy a perenkivüli eljárás bizonyos hatósági teendőinek átutalását nagyobb nyomatékkal sürgettük, mint az okiratszerzés kizárólagosságát, holott ez utóbbi követelésünkben a jogtörténeti fejlődés következetessége és a perenkivüli jogszolgáltatás legczélszerűbb elrendezésének szempontjai is támogatnak. Most, midőn az ügyvédség hatáskörünknek abból a töredékéből is ki akarna forogtatni, melyet kedvezőtlen viszonyok közt eddig megtarthattunk, a legtalálhatóbb, de egyúttal köteles válasz is részünkről csak az lehet, hogy eredeti és kétségtelen jussunkat hangoztassuk és követeljük. Nem holmi megosztását a hatáskörnek, mint pl. azt, mely a telekkönyvi beadványok fakultatív ügyvédi vagy közjegyzői ellenjegyzésének eszméjében jut kifejezésre, hanem követelnünk kell a telekkönyvi jogok megállapítását vagy átváltoztatását célzó ügyletek okiratba foglalásának kizárólagosságát, úgy mint az már a közjegyzői intézmény életbeléptetése alkalmával kilátásba véve és az országgyűlési tárgyalások alkalmával javaslatba is lett hozva, Németországban pedig meg is van valósítva; inkább a községi jegyzőkkel osztván meg ezt a hivatást — addig, míg a közjegyzői állások megfelelő szaporítása útján az ilyen rendelkezés gyakorlati nehézségekbe ütközend — semmint az ügyvédekkel, akiket hivatásuk egészen más térre, a perbeli képviselőre utal.

A perenkivüli képviselő joga általában is azok közé tartozik, melyet úgylátszik eléggé érvényesíteni nem tudtunk, mert megismétlődnek az esetek, hogy ezt a jogunkat egyes hatóságok is elismerni vonakodnak. Legújabbán egy árvaszék tagadta meg egy kartársunktól a jogot, hogy az általa készített és a közjegyzői törvény 55. szakasza alapján ellenjegyzett beadványra kitézött tárgyaláson saját ügyfelét a gyámhatóság előtt képviselhesse, és a belügyministerium ezt a törvényellenes határozatot megerősítette, bár szembeötlő annak képtelensége és közérdekből

hátrányos volta, hogy a közjegyző írásban az ügyfél igazát kifejt-
hesse és megvédhesse, de szóval ezt meg ne tehesse, és a fél
kénytelen legyen a hatóság előtt, mihelyt szóbeli tárgyalásra kerül
a sor, képviselő nélkül maradni, vagy magát egy másik kép-
viselet költségeivel és kockázatával terhelni, mely képviselőt
aztán elvállalhatja mindenki, csak a közjegyző nem. A közjegyzői
törvény 55. szakasza így módon minden értelméből kiforgatott,
tartalmatlan és cél nélküli rendelkezéssé válik.

Kívánatos ennél fogva, hogy a kongresszus a közjegyzőknek
*perenkívüli hatáskörével általában, de különösen az okiratszerzés
és a perenkívüli képviselő kérdéseivel* is foglalkozzék és megfelelő
határozatokkal az intézmény jogait megvilágítsa és megvédje.

De kívánatosnak mutatkozik ezenfelül az is, hogy a kon-
gresszus az *ügyvédségnek* — talán csak az ügyvédség egy töredé-
kének, melyet azonban a testület zöme eddig nem desavuált —
*avval a magatartásával foglalkozzék, melyet a közjegyzői intéz-
ménnyel szemben általában tanusít.* Ezt a magatartást nem lehet
másnak mint agresszívnek nevezni, hiszen az ügyvéd-közjegyzőségi
mozgalom végcélja bevallottan a közjegyzői intézménynek meg-
szüntetése. Evvel a mozgalommal az igazságügyi szervezet és a
jogszolgáltatás érdekei szempontjából kongresszusunk már az elő-
értekezlet határozatához képest foglalkozand. De önálló figyelmet
és a szervezeti kérdéstől független elbírálást érdemel ez a moz-
galom abból a szempontból is, hogy láthatólag csak egy tünetét
képviselet az ügyvédség körében felülkerekedett azon áramlatnak,
mely az ügyvédség testületi érdekeinek minden más tekintet
mögéje helyez. Nem lehet a testületi érdekek védelmét jogosultnak
elismerni azon a ponton túl, melyen tőle az általános jogszolgál-
tatási érdekek és más igazságügyi testületek jogos érdekei szen-
vednek. Midőn a jogosult határon túlmenő ezen egyoldalú érdek-
védelem a saját intézményüknek egyenesen megszüntetésére
törekszik, úgy nemcsak jogosult a mi részünkről, de tartozunk
is vele intézményünknek, hogy az ügyvédség ezen, az ügyvéd-
közjegyzőségi mozgalmak körén kívül is tapasztalható ellenséges
fellépésével, mint szociális viszonyaink egy nagyon lehangoló
tünetével, különösen és önállóan is foglalkozzunk, és reámutas-
sunk azokra a veszedelmekre, melyeket az ügyvédi karnak illetően
magatartása közéletünkre, igazságügyünkre és nem utolsósorban
magára az ügyvédségre nézve is magában rejt.

Végül nem maradhat szó nélkül kongresszusunk alkalmával
a közjegyzői állások betöltése körüli gyakorlat sem, mely állandó
sérelem intézményünknek, de soha olyan kiméretlennek nem
mutatkozott, mint épen a legutolsó időben. Öt állás közül, mely
a közelmúlt napokban betöltve lett, egy sem jutott a karnak.

A kongresszus napirendjét ezeknél fogva a következő módon
véljük összeállapítandónak:

1. Az örökösödési eljárás reformja azon szempontból, hogy
az úgynevezett hagyatékátadó végzés közjegyzői tanusítvánnyal
helyettesíttessék, s az eljárásnak nem szorosan bírói teendői álta-
lában a közjegyzőre bízassanak.

2. Az ügyvéd-közjegyzőség kérdése.

3. A közjegyző hatásköre a perenkívüli eljárásban, különös
tekintettel az okiratszerkezésre és a perenkívüli képviselőre.

4. Az ügyvédi kérdés a közjegyzői intézményre való vissza-
hatásában.

5. A közjegyzői állások betöltése körül követett gyakorlat.

A közjegyzői kongresszussal egyidőben tartandó *országos
jogászyülésre* vonatkozó tudnivalókat lapunknak „Közlemények“
cz. rovatában ismertetjük.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

147. *A budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék:* Az
1886: VII. t.-cz. 22. §-ának b) pontja értelmében a jegyesek között
létrejött kölcsönre vonatkozó szerződésre nézve érvényességi kelléket
képez az, hogy a jogügylet közjegyzői okiratba foglalassék. Mint-
hogy pedig ennek megtörténtét felperes nem is állította, az érvény-
telen jogügylet biztosítására adott kereseti váltó is érvénytelennek
tekintendő, minek folyományaképen a hozott sommás végzést hatá-
lyon kívül helyezni, felperest keresetével elutasítani kellett. (1910.
május 6. 29.341. sz.)

A budapesti kir. ítélőtábla: Az elsőbiróság ítéletét megváltoz-
tatja, a sommás végzés hatályának fentartásával alperest, mint a
váltó elfogadját kötelezi, hogy a felperesnek 2000 K tőkét, stb. meg-
fizesse. Mert az 1886: VII. t.-cz. 24. §-ának első bekezdése értelmében
a 22. § intézkedései váltókra ki nem terjednek. A jegyesek közti
váltóügyletek érvényességéhez tehát külön alakszerűségek meg-
kivántatók nem lévén, a peres felek között a kereseti váltó kiállí-
tása idejében fennállott jegyességi viszony a váltó érvényesíthetési-
nek útját nem állja. Az ekként érvényes váltóval szemben alperesnek
az a kifogása, hogy az megállapodásellenes lejáratral van kitöltve
s ebből folyóan azt a felperes idő előtt érvényesíti, figyelembe
nem vehető, mert ennek csak úgy lehetne sikere, ha alperes a
lejárat tekintetében a kereseti váltóban kitettnél későbbi határozott
időpontra vonatkozó megállapodás létrejöttét állította s bizonyította
volna, ezt azonban nem tette, mert kifogásai szerint a váltó értéke

közte és a felperes között a tervbe vett házasságuk megkötése után nyerendő örökségből volt elszámolandó, már pedig az ekkép megjelölt lejárati idő határozatlan; különben is alperes saját előadása szerint közte és a felperes között fennállott jegyességi viszony felbomlott s így a kötendő házasság reményében adott váltó már ennél fogva is esedékessé vált . . . (1910. december 7. 2061. V. sz.)

A kir. Curia: A másodbiróság ítéletét helybenhagyja indokai alapján és azért, mert az alperes meg sem jelölte azt, hogy miféle örökség felvételétől tétetett volna függővé a kereseti váltó lejárata és ekként az általa vitatott kikötés annyira határozatlan, hogy a javaslatba hozott bizonyítás eredményre nem vezetne. (1911. márczius 7. 152. V. sz.)

*

148. A pécsi kir. ítélőtábla: a felebbezést hivatalból visszautasítja, mert tekintve, hogy az 1874: XXXV. t.-cz. 116. § utolsó bekezdése értelmében a végrehajtást szenvedett által az 1910. V. 569. sz. alatt elrendelt végrehajtás ellen beadott kifogás sommás úton volt tárgyalandó — és tekintve, hogy a kifogások tárgyában hozott végzés ellen az 1886: VII. t.-cz. 29. §-a szerint ép úgy van felebbezésnek helye, mint az 1881: LIX. t.-cz. 32. § 3. pontjában felsorolt végzések elleni felebbvitel határidejét 8 napban állapítja meg; ezeknél fogva a kir. ítélőtábla kifogásolónak a neki 1910. évi december hó 20. napján kézbesített 1910. V. 569/4. sz. végzés ellen 1910. évi december hó 29. napján 1910. V. 569/5. sz. a. beadott felebbezését — mint elkésettét hivatalból visszautasítandónak találta.

A kir. Curia: a másodbiróság végzését megváltoztatja, a végrehajtást szenvedő által 1910. V. 569/5. szám alatt benyújtott felebbezést, mint törvényes határidő alatt beadottat, elfogadja s ennek következtében a másodbiróságot további szabályszerű eljárásra utasítja, mert helyes a másodbiróság végzésének azon indokolása, hogy a fenforgó esetben a végrehajtást szenvedő részéről beadott kifogás felett a tárgyalás sommás úton történt és hogy az 1886. évi VII. t.-cz. 29. §-a szerint a kifogás felett hozott végzés ellen épen úgy, mint az 1881: LIX. t.-cz. 32. §-ában felsorolt végzések ellen felebbezésnek van helye. Minthogy azonban az 1881: évi LIX. t.-cz. 32. §-ának azon rendelkezése helyébe, hogy a felebbezés sommás perekben a határozat kihirdetésétől vagy kézbesítésétől számított 8 nap alatt adandó be, az 1893. évi XVIII. t.-cz. 131. §-ának azon rendelkezése lépett, hogy a felebbezésnek határideje 15 nap; az 1910. V. 569/4. számú végzés pedig a végrehajtást szenvedőnek 1910. december 20-án kézbesített s a végrehajtást szenvedő az 1910. V. 569/5. számú felebbezést 1910. december 29-én s így a kézbesítéstől számított 9-ik napon adta be: ezeknél

fogva a másodbiróság végzésének megváltoztatásával, az említett felebbezést törvényes idő alatt benyújtottnak tekinteni, mint ilyen elfogadni s a másodbiróságot további szabályszerű eljárásra utasítani kellett. (1911. június 9. 1705/911. sz.)

*

149. Az a kötelezettség, hogy a férj a házasság jogerős felbontása után legfeljebb két hónap alatt a zsidó vallás szerint megkivánt válólevelet felszólításra nejeének kiszolgáltatni tartozik, mint tisztán valláserkölcsi kötelesség, birói úton ki nem kényszeríthető s így birói úton érvényesíthető kötelem alapja nem lehet. Ennél fogva ennek a kötelezettségnek biztosítására kötbér érvényesen ki nem köthető és az 1874: XXXV. t.-cz. 113. §-ának *b)* pontja alapján a kifogásoknak helyt adni s az *A)* alatti szerződés 7. pontja alapján elrendelt kielégítési végrehajtást következményeivel együtt hatályon kívül helyezni kellett. (Curia 1911. május 24. 1390. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

150. A tkvi rendts. 65. §-ának második bekezdése szerint oly követelések, amelyek valamely szerződés nem teljesítése esetre szavatosság vagy kárpótlás czímén támaszthatnak, csak abban az esetben biztosíthatók jelzálogilag, ha magában az okiratban elő van adva az a legmagasabb összeg, ameddig a kezesség terjed, jelen esetben azonban a csatolt ideiglenes adásvevési szerződés ily intézkedést nem tartalmaz. (Curia 1911. augusztus 31. 3162. sz.)

Czégügyek. Váltóóvás.

151. A K. T. 179. §-a értelmében az igazgatóság megválasztása minden esetben a közgyűlés hatáskörébe tartozik; a felhívott alapszabályok 25. §-ában előforduló amaz intézkedés tehát, amely az igazgatósági tag jogkörével felruházott titkár választását a közgyűlés hatásköréből elvonja s az igazgatóság ügykörébe utalja, a törvénynyel ellentétben áll; amiért is az alapszabályok vonatkozó szakaszának módosítását elrendelni kellett. Annival inkább, mert a társaság alapszabályainak 25. §-a szerint az igazgatóság 8—15 tagból és a titkárból állván, a titkárt az alapszabályok ezen intézkedése következtében mindazok a jogok és kötelezettségek illetik, amelyek a K. T. értelmében az igazgatóság tagjainak akként jogai és kötelezettségei, hogy ezekre nézve a társasági alapszabályok a törvénytől eltérőleg nem intézkedhetnek. (Curia 1911. augusztus 14. 691/1911. V. sz.)

*

152. Ellenkező alapszabályi rendelkezés hiányában a felügyelőbizottsági tag állásáról bármikor lemondhat és a megállapított tiszteletdíjának a tényleges működés idejére eső részét követelheti és nem köteles addig működni, míg a közgyűlés lemondását tudomásul vette és helyébe új tagot választott. (Budapesti kir. tábla 1911. június 20. 3154. sz.)

*

153. Valamely társtag kilépése esetében is az összes társasági tagok bejelentése szükséges ahhoz, hogy a kilépés perenkívüli úton a cégjegyzékbe bevezetessék. (Curia 1911. április 26. 245/911. v. sz.)

*

154. Cégbitorlás kérdésében a két cégszöveg közötti eltérés abból a szempontból vizsgálendő, hogy a két cégnek külön jellege van-e, illetőleg hogy a megállapítható eltérés oly lényeges-e, hogy a két cég első tekintetre és mindenki által megkülönböztethető-e? — Aki későbbben alapított cége számára a felperes korábbi cégének szövegét (Műasztalosok szövetkezete) választotta s ahhoz megkülönböztetésül csupán a jellegzetesnek nem mondható „egyesült” toldást csatolta, nem tett eleget a K. T. 17. §-ában foglalt és az ugyanazzal az iparággal foglalkozó kereskedők cégei tekintetében szigorú alkalmazást igénylő annak a rendelkezésnek, hogy minden új cégnek az ugyanazon a helyen létező s a kereskedelmi cégjegyzékbe bevezetett cégtől világosan különböznie kell. (Curia 1911. június 26. 382/1911. sz.)

A cégjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

155. Az állandóan követett birói gyakorlat szerint az írásbeli magánvégrendelet érvényességéhez elegendő, ha az 1876. évi XVI. t.-cz. 6. §-ában előírt érvényességi kellékek fenforgása magából a végrendelet szövegéből megállapítható és nem szükséges, hogy ezeknek az érvényességi kellékeknek a megtartása a tanuk által külön záradékban igazoltassék, amiből okszerűen az következik, hogy olyan esetben, aminő a jelenlegi is, amikor az érvényességi kellékeket részben maga a végrendelet szövege és részben a tanuk külön záradéka tartalmazza, ezeknek a kellékeknek a fenforgása és a végrendelet érvényessége a végrendelet vonatkozó szövegének és a külön záradéknak egységes tartalma alapján bírálendő el. A fenforgó esetben a végrendelet szövege tartalmazza annak tanusítását, hogy a végrendelet a végrendelezőnek felolvastatott és megmagyaráztatott. A végrendelet záradéka szerint pedig a végrendelet tételénél a tanuk egyszerre, együttesen és folytonosan jelen voltak,

ezeknek egybevetett tartalmával pedig kétségtelenül tanusítatik az is, hogy a végrendelet felolvasása és megmagyarázása az együttesen és folytonosan — tehát a végrendelezési aktus egész tartama alatt — jelen volt végrendeleti tanuk előtt történt. A másodbiróság ítéletének megváltoztatásával az elsőbiróság ítélete ezekkel kiegészített indokainál fogva hagyatik helyben. (Curia 1911. június 20. 1129. sz.)

*

156. Az 1876. évi XVI. t.-cz. 15. §-a értelmében a szóbeli végrendelet érvényességének lényeges kelléke, hogy a végrendelező ne csak végakarátát jelentse ki, hanem azt is kinyilatkoztassa, miként az általa tett nyilatkozatot szóbeli végrendeletnek kívánja tekinteni. Ennek kinyilatkoztatása tehát a törvény határozott rendelkezése szerint a szóbeli végrendelet érvényességéhez feltétlenül megkívántatván, annak hiánya az egyéb alakiságok megtartása mellett létrejött szóbeli végrendeletet még abban az esetben is érvénytelenné teszi, ha egyébként a végrendelezés körülményeiből megállapítható is volna, hogy az örökhagyó tényleg szóbelileg kívánt végrendelezni. A fenforgó esetben azonban a végrendelet tételénél jelen volt tanuk nem bizonyították azt, hogy B. Illés örökhagyó a különben az egyéb törvényes alakiságok megtartása mellett tett végintézkedésénél kijelentette volna, hogy az általa tett nyilatkozatot szóbeli végrendeletének kívánja tekinteni, miért is az általa alkotott szóbeli végrendelet ebből az okból érvénytelen s így azt mindkét alsóbíróság ítéletének egészben való megváltoztatása mellett érvénytelenség kimondani és annak következtében megállapítani kellett, hogy az örökhagyó hagyatékában törvényes öröklésnek van helye. (Curia 1911. május 30. 647. sz.)

*

157. A szóbeli végrendelet érvényességéhez nem feltétlenül szükséges, hogy örökhagyó a törvény szavaival jelentse ki, hogy a tett végrendelezés az ő szóbeli végrendeletét képezi, hanem elégséges, ha akaratát akkép nyilvánítja, hogy abból megállapítható, hogy szóbelileg kívánt végrendelezni s végrendelezését szóbeli végrendeletnek tekintette. Ha tehát bizonyított, hogy örökhagyó írásbeli végrendeletet kívánt tenni, de a tanuk felvilágosították, hogy szóbelileg is tehet érvényes végrendeletet s ennek folytán örökhagyó kijelentette: „jól van, legyen úgy” s újból elmondta végrendeletét: az ilyen végrendelet érvényes szóbeli végrendeletnek tekintendő. (Curia 1911. április 21. 5747/910. sz.)

*

158. Ha a végrendelező a végrendelet nyelvét, a tanúk közül pedig valamelyik a végrendelező által használt nyelvet nem érti: a végrendelet az 1876: XVI. t.-cz. 6. §-a alapján érvénytelen. (Curia 1911. május 23. 488/911. sz.)

*

159. A törvényes örökös, ha nem egyuttal végrendeleti örökös is, a végrendelet érvényességét csupán azon az alapon, hogy az 1876: XVI. t.-cz. 9. és 10. §-aiban felsorolt személyek javára tett végrendeleti rendelkezésre a 10. §. alakszerűsége be nem tartatott, sikeresen meg nem támadhatja, mivel ő a végrendelet ezen rendelkezésére nézve érdekeltnek nem tekinthető, amennyiben, ha a végrendelet ezen rendelkezése érvénytelennek mondatnék is ki, a hagyomány tárgya ugy sem a törvényes, hanem a végrendeleti általános örökösöt illeti. (Curia 1911. május 24. 117/911. sz.)

*

160. A családi kötelekben lévő személyek javára különböző időkben tett ajándékozásokra nem nyer alkalmazást az a jogszabály, hogy a köteles részért elsősorban az utóbb megajándékozott felel, hanem az ilyen megajándékozott személyek a nekik ajándékozott vagyon irányában együttesen felelősek. (Curia 1911. április 26. 5713/910. sz.)

*

161. A törvénytelen gyermeknek anyja jogán nincs örökösödési jogigénye, ha anyja az örökhagyó előtt halt el s így az örökséget meg nem szerezte. (Curia 1911. június 7. 803/911. sz.)

*

162. Indokok: Az örökösödési szerződések — az alaki kötelek-től eltekintve — abban különböznek az élők közt létrejött egyéb szerződésektől, hogy nemcsak az örökösödési szerződésben biztosított jogok, hanem a kapcsolatosan elvállalt kötelezettségek (hagyomány, meghagyás) is csak akkor válnak érvényesíthetőkké és teljesíthetőkké, ha legalább már az egyik szerződő (rendelező) fél meghalt. Azok a kötelezettségek azonban, amelyeket első- és harmadrendű alperesek jogelőde K. A. és utóbb negyedrendű alperes a tartási szerződésben s azt módosító későbbi megállapodásokban elmebeteg B. R. tartása, gondozása, eltemetése és adósságainak törlesztése iránt, a gyámhatóság hozzájárulásával magukra vállaltak, nagyobb részben már a szerződő felek és főképen B. R. rendelkező fél életében érvényesíthetőkké váltak és teljesítették is. A szerződés tehát, amelyben első- és negyedrendű

alperesek javára az elvállalt kötelezettség ellenértékeként B. R. vagyona akként biztosított, hogy a vállalkozókat B. R. életében a vagyon hasznélvezete, halála után pedig annak tulajdona is megilleti, nem örökösödési szerződés, hanem élők közt létrejött s a szerződő felek életében hatályba is lépett szerződés, amelyben az utóbbi kikötés a tulajdon szolgáltatásának teljesítési határideje.

A tartási szerződés s a későbbi megállapodások jogi természetének meghatározásánál a fentiekkel szemben nem lehetett jelentőséget tulajdonítani annak, hogy a szerződésben a vállalkozókat B. R. halála esetére megillető jogot, némely helyen maguk a szerződésben „öröklési jognak“ nevezik, mert akkor, amikor a bíróság valamely jogügylet természetét meghatározza, a bíróság a felek megállapodásaira a törvény rendelkezéseit alkalmazza, a törvény alkalmazásában pedig a bíróság a felek által használt kitételekhez kötve nincs.

Minthogy pedig a tartási szerződés az élők közt létrejött szerződés minden alaki köteleivel el van látva, minthogy a tartási szerződésben ellenértékként megjelölt ingatlan és készpénz kikötöttség s megállapított az is, hogy az ellenértékként kikötött vagyon fele része az eltartást részben teljesítő, de akkor már életben nem volt K. A. gyermekeit, fele része pedig a további eltartásra vállalkozó özvegyet, negyedrendű alperest illetendi: ezeknél fogva a tartási szerződés értelmében a kereseti vagyont az elsőbíróság alpereseknek helyesen ítélte meg és felpereseket helyesen utasította el keresetükkel. (Curia 1911. április 26. 5764/1910. sz.)

*

163. A hagyatéki leltárban foglalt ingókra nézve tény az, hogy ezeket örökhagyó mint kiházasítási tárgyakat apjától, a felperestől kapta. Ezeknél fogva, minthogy mindaz a vagyon, mely a szülőtől akár végrendelet, akár más czímen, de ellenérték nélkül hárult az örökhagyóra, az idézett törvk. szab. 10. §-a értelmében ági vagyont képez, ekként az örökhagyónak férjhezmenetelekor az apa által kiházasítási tárgyakul adott kereseti ingók is ági vagyon természetével bírnak s minthogy az idézett §-hoz képest az apai ágról származó vagyon az örökhagyónak végrendelet és leszármazók hátrahagyása nélkül történt elhalálozása folytán az életben levő apára visszaszáll és így az alperest a kereseti ingókra hitvestársi öröklési jog meg nem illeti, alperest az ingóknak természetbeni kiadására, amennyiben pedig egyes tárgyak már hiányoznak és természetben ki nem adhatók, azoknál az alperes a leltári becsérték megfizetésére volt kötelezendő. (Curia 1911. április 25. 121. sz.)

*

164. A bíróság nem vizsgálhatja, hogy az árvaszék a gyám kirendelésére illetékes volt-e, alkalmas gyámot rendelt-e stb.; a jóváhagyott egyesség joghatálya körül már csak azt vizsgálhatja, hogy az a jóváhagyás ellenére is kötelező-e? Az egyesség a jelen esetben visszteher mellett kötötven, az az 1877:XX. t.-cz. 113. §-a alapján sem támadható meg; azonban:

bár a kiskorú gondozásának alkalmas személyre bizása és a tartási kötelezettség megváltása megengedett dolog, a vélelmezett apa csak akkor és addig szabadul, amikor és ameddig a megbízott a tartásnak, a nevelésnek és kiképzésnek ugyanolyan módon tesz eleget, amint erre a vélelmezett apa kötelezhető volna; mert — bár a tartási perben az apaság kimondásának nincs helye — a tartásra való kötelezés mégis a vérség kötelékén alapul, és így a gyermeknek el nem idegeníthető igénye van mindazon jogokra, melyeket a nemző tartási kötelezettsége magában foglal. A gyámhatóságilag jóváhagyott egyesség ellenére is kereset indítható tehát az apa ellen, ha a tartással megbízott vagy azt átvállaló a kötelezettségnek nem tesz megfelelően eleget. (Curia 1911. június 27. G. 120. sz.)

*

165. Amennyiben III. r. alperes a részére nyilvánkönyvi bejegyzéssel biztosított özvegyi haszonélvezeti jogáról gyermekei javára ingyenesen lemondott és ennek folytán özvegyi joga ki is töröltetett, az ily módon történt lemondás ajándékozásnak tekintendő, aminek lényegén nem változtat az, hogy a megajándékozott alperesek a 2/. sz. alatti okirattal bizonyítani kívánják, miszerint az ajándékozó III. r. alperesnek a joglemondás fejében ellenértéket adtak, mert családtagok között létesült vagyónátruházás egy harmadikkal szemben akkor is hatálytalan, ha bizonyítatik, hogy az átruházó kapott ugyan ellenértéket, de ez nem fordított az ő adósságának kielégítésére. Minthogy a megajándékozott az ajándékozónak az ajándékozás idejében fennállott adósságáért a hitelezőnek az ajándék értéke erejéig anyagi felelősséggel tartozik, minthogy továbbá a felperesek javára jogerősen megítélt követelés az ajándékozáskor már fennállott és minthogy nem vitás az, mikép felperesek követelésüket a III. r. alperestől az ellene eredménytelenül foganatosított végrehajtással sem bírták vagyontalansága miatt behajtani: ezeknél fogva helyes az elsőbíróságnak a megajándékozott alpereseket elmarasztaló döntése. (Curia 1911. május 16. 4414/1910. P. sz.)

*

166. Az alperes által viszonykeresetileg támasztott arra az igényre vonatkozóan, hogy a felperes a hagyatéki ingóknak özvegyi haszonélvezetében leendő vétele ellenében a hagyatéki ingók értékének biztosítására köteleztessék, helyesen hívta fel a másodbíróság

azt az alkalmazandó jogszabályt, hogy az özvegyi haszonélvezeti joggal terhelt ingóságok állagának vagy értékének biztosítását csak veszély esetén, vagyis akkor lehet követelni, ha az özvegy az ingókat rongálja, vagy ha attól lehet tartani, hogy az elhasználható ingók értékét az özvegyi jog megszűntével az özvegy vagyona nem fogja fedezni. Az adott esetben azonban az alperesek nem is állítják, hogy a felperes a haszonélvezetében jutott ingókat rongálná és semmiféle olyan tény nem hoztak fel, amiből alaposan lehetne arra következtetni, hogy az özvegyi haszonélvezettel terhelt ingók állaga és értéke a felperesnél veszélyeztetve volna; és minthogy ilyen értelmű határozott tényállítás hiányában ez a veszélyeztetés nem állapítható meg pusztán azon az alapon, hogy az özvegynek a haszonélvezetével terhelt ingóságok értékével felérő egyéb vagyona nincs és hogy az özvegy kétségtelen jogánál fogva az ingókat nem a férje örököseinek lakhelyén, hanem a saját lakhelyén használja, mert az ezzel ellenkező felfogás sok esetben az özvegyet a törvénynél fogva megillető özvegyi haszonélvezeti jog egyenes meghiusítására vezetne: ennél fogva a fentebb hivatkozott jogszabály helyes alkalmazása mellett a fenforgó esetben az alperesnek az a viszonykeresete, hogy a felperes a hagyatéki ingók értékének a biztosítására köteleztessék, alaptalannak mutatkozik, miért is alperesek viszonykeresetüknek ezzel a részével is, mindkét elsőbíróság ítéleti rendelkezésének megváltoztatásával, elutasítandók voltak. (Curia 1911. május 23. 204/1911. P. sz.)

*

167. A folyamodók kérvényükben kifejezetten kötelesrészük biztosítására kérték atyjuk vagyona a zárlatot elrendelni. Ehhez az id. törvény szab. 4. §-a értelmében az apa tékozlása esetén joguk van. Minthogy pedig a kötelesrész az id. törv. szab. 7. §-ának második bekezdése értelmében felét teszi annak, amit a leszármazó örökösök az örökhagyó után ennek végrendelet nélküli halála esetén örökölnének; az idézett 4. § alapján a zárlat az atyai vagyonnak felénél nagyobb részére nem rendelhető el. A tékozlás fenforgását a Curia is a másodbíróság által felhozott indokok alapján tekinti bebizonyítottnak és ebben a kérdésben nem tekinti döntőnek azt a körülményt, hogy a panaszlott vagyont még el nem idegenítette; mert hiszen a zárlatot épen ennek megelőzése végett kell elrendelni. (Curia 1911. július 3. 3098. sz.)

*

168. A felperesek és a II. r. alperes egyezően azt állítják, hogy az I. r. alperes az örökhagyó után járó örökségére még az örökhagyó által teljesen ki lett elégítve. Az I. r. alperes nem védekezvén, a többi perfélnek említett állítása valónak tekintendő

s ennek folytán a kötelesrész kiszámítása ezen az alapon eszköz-
lendő. E részben az a jogelv irányadó, amely szerint a szülő által
örökségére teljesen kielégített leszármazó az öröklés rendjéből kiesik
s ennek következtében a többi ki nem elégített örökös örökrészenek
megállapításánál egyfelől ő, másfelől a kielégítéseül adott érték
számításba nem vétetik. (Curia 1911. szeptember 5. 801. sz.)

*

169. Budapesti kir. tábla: A szerződés felperesekre csak azt
a kötelezettséget rója, hogy azon részvényeket, melyek után
alperesnek a haszonrészesedés járt, külön nem, hanem csakis a
felperesnek tulajdonát képező többi összes részvényekkel együtt
adhatják el, és pedig ha azokért szabadkézből eladás mellett a
megállapított minimális vételár nem volna elérhető, az eladásnak
közjegyző közbenjöttével, lehetőleg a K. T. 308. §-ának alkalmazá-
sával, árverésen kell történnie, mely esetben kötelesek fel-
peresek erről az alperest az árverést megelőzően 15 nappal előbb
értesíteni. A közjegyzői iratok igazolják, hogy az árverési eladás-
nak feltételei be is tartattak, mert felperesek az összes részvénye-
ket együtt bocsátották árverés alá s úgy a papírok árverés újtáni
értékesítéséről, valamint az árverés határidejéről alperest megfelelő
időben értesítették. Az árverési eljárásnak az 1881: LX. t.-cz. 102.
és következő §-aiban foglalt szabályai a 115. §-beli eltérésekkel
a kir. közjegyző által a K. T. 305. és 306. §-ai alapján fogana-
tosítandó árveréseknél kötelezően csak akkor alkalmazandók, ha
az eladást az idézett §-ok alapján a bíróság rendelte el s az
küldte ki az árverés foganatosítása végett a kir. közjegyzőt, más
esetekben azonban a kir. közjegyző az árverés körüli eljárásánál
valamely különös szabályok betartásához kötve nincs.

Mindama panaszok és kifogások tehát, melyeket alperes az
árverési feltételek s a közjegyző eljárása ellen felhozott, még való-
ságuk esetén is csak akkor jöhetnek figyelembe, ha olyan
tényeket bizonyítana alperes, melyekből megállapítani lehetne,
hogy az árverési vevőknek az árverésről elmaradása s így az
elárverezett részvényeknek névértéken alul veszteséggel történt
eladása, akár a rosszhiszeműen megállapított árverési feltételekkel,
akár pedig a közjegyző szabálytalan eljárásával okozati össze-
függésben áll s ezek okozták volna azt, hogy a komoly vevők az
árveréstől távol maradtak, minélfogva nem lehetett a részvénye-
ket valódi értékükön eladni és olyan vételárat elérni, mely mellett
a vételárnak az alperest illető részével az a haszonrészesedé-
si előlegösszeg, amelynek fedezetére szolgált a kereseti váltó,
teljesen törlesztetett s alperes a váltó kifizetésének kötelezettsége
alól szabadult volna; ilyen tényeket azonban alperes fel nem
hozott, enélkül pedig pusztán feltevéseken alapuló panaszát figye-

lembe venni s az alapon kifogásnak helyt adni nem lehetett.
(1910 szeptember 22. 2603/910. v. sz.)

A kir. Curia: Mindkét alsóbíróság ítéletét feloldja s utasítja
az elsőbíróságot, hogy állapítsa meg, hogy a közjegyzői jegyző-
könyvben foglalt árverési feltételek általában és különösen a bánat-
pénz és az árverési vételár fizetése a megbízás visszavonhatóságára
s a K. J. bank cég közreműködésére vonatkozó határozatok,
figyelemmel az elárúsítandó értékpapírok névértékére (5.987, 600 K)
s arra is, hogy az értékpapírok nem voltak az árverés színhelyén,
s a közjegyzőhelyettes az árverés foganatosítása előtt csupán azok
létezését állapította meg, alkalmasak voltak-e arra, hogy az érték-
papírok ilyen mennyiségének vételével foglalkozó pénzintézeteket
vagy magánosokat az árverésben való részvételre bírja, s ekként
az értékpapírok valóságos forgalmi értékét megállapító versenyt
idézzon elő, avagy az illető üzleti körök felfogása szerint az
árverési feltételek csakis szinleges árverést célozhattak s ez okból
a komoly árverelők jelentkezése szükségképen ki volt zárva? Mert
azon kérdésnek eldöntése céljából, hogy a felperesek az árverés
foganatosításánál a kereskedelmi forgalomban irányadó kölcsönös
bizalom és jóhiszeműség követelményeit szem előtt tartották-e s
ehhez képest az árverés alperessel szemben joghatályos-e avagy
sem: a bizonyítási eljárásnak a fenti irányban való kiegészítése
szükségesnek mutatkozik.

*

170. Mialatt a közjegyzőnél az okirat, melylyel az alperes az
ingatlant megvette, felvételét, megjelent a közjegyzőnél felperes
és előadta, hogy az ingatlant előzőleg ő vette meg és felmutatta
a kölcsöntörlesztési könyvecskéjét. A közjegyző figyelmeztette a
feleket a jogkövetkezményekre, ami a közjegyzői okirat III. pont-
jában foglalt tanusítványban igazoltatik is. Az eladók szerint az a
vétel nem jött létre, mert feltétel gyanánt ki volt kötve, hogy fel-
peres a 130 K előleget egészítse ki 600 koronára, amit nem tett
meg. A perben az előző vétel létrejötté bizonyított. A szerző-
dés felperessel szemben hatálytalanított, mert alperes tudhatta,
hogy az ingatlant felperes már birtokba is vette; a szerződés
megkötése előtt értesítést nyert arról, hogy felperes egy korábbi
szerződés alapján az ingatlanra igényt támaszt; ez az igény pedig
alaposnak bizonyítottván, alperes az ebből folyó következményeket
viselni tartozik. (Curia 1911 június 26. 551.sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

171. Készpénznek vagy ingó dolognak alapítványul rendelése az illetékszabályok 1. §. A) 2. pontja szerint csak akkor esik illeték alá, ha a jogügyletről okirat állíttatik ki. Az alapításról a plébánia képviselője vagy vagyonkezelője által csupán a belkezelés céljából kiállított, kizárólag a plébánia birtokában maradó levél ilyen okiratnak ugyan nem tekinthető s az ilyen alapító levelek illeték alá nem is vonhatók. Az itt szóban forgó illetéknek tárgyát képező misealapítványról kiállított alapító levelek azonban nem ilyenek; amennyiben igaz ugyan, hogy ezeket csak a plébános és gondnok irta alá, azonban három példányban állíttattak ki, amelyek közül egy, — főpásztori jóváhagyás után, — az alapítónak is kiadatott. Nyilvánvaló ebből, hogy ez az alapító levél nem pusztán belkezelés szempontjából, hanem azért állíttatott ki, hogy a kiállító ellen az alapító részére bizonyítékul szolgáljon. Minthogy pedig egyrészt az kétségtelen, hogy a panaszolt illetéknek tárgyát képező misealapítványról okirat állíttatott ki s a kezdetben idézett törvényszakasz az okirat alakiságát közelebbről meg nem határozza; másrészt az ajándékozó aláírásának hiányát a megajándékozott által aláírt okiratnak az ajándékozó által az ajándékozás tényének bizonyítékául való elfogadása pótolja s mindezek együttvéve az ajándékozási jogügylet létrejöttének bizonyítására teljesen alkalmasak: az illetékdíjjegyzék 4. és 2. tételei alapján helyesen kiszabott s követelésbe vett illeték alól panaszost felmenteni nem lehetett. (8660/1910. P. szám.)

*

172. Az 1900. évi XIV. és 1902. évi XVI. törvények által létesített gazdasági munkás- és cselédsegélyző pénztárak javára tett hagyományok az örökösödési illetéktől nem mentesek. (14653/1910. P. szám.)

*

173. Egymagában az a körülmény, hogy valaki többrendbeli jogoknak ugyanegy telekkönyvi hatóság által foganatosítandó bejegyzését több személy javára kéri, nem ok arra, hogy a beadványi illeték többszörösen követeltessék. Ha a kérelmező különböző kérelmeknek saját nevében való előterjesztésére jogosult, a beadványi illetéket ilyen esetben is csak egyszer tartozik leróni. (21596/1910. P. szám.)

*

174. Egymagában az a körülmény, hogy a jegyzőkönyvi és ítéleti illeték fejében felragasztott bélyegjegyeket nem azon a napon bélyegezték felül, amelyen a jegyzőkönyvet felvették, illetőleg az ítéletet meghozták, az illeték utólagos lerovását nem bizonyítja. (12019/1910. P. szám.)

*

175. Azon a czimen, hogy a lakásbérlő a ház tulajdonosának rokona, a bérlő által bevallott bérösszeget — béreltitkolás esetét kivéve — a házbéradó kivetésénél mellőzni s a bérjövédelmet becslés útján megállapítani nem lehet. (5250/1911. P. sz.)

*

176. A nyilvános számadásra kötelezett vállalat üzleti adójának megállapításánál a vállalat által saját házában használt helyiségek bérértékét a nyers jövédlemből úgy is, mint házadó alá eső haszonértéket, úgy is mint üzleti kiadást, tehát kétszer kell levonni. (23.092/1910. P. sz.)

Közlemények.

Az országos jogászyülés f. évi október hó 15—19. napjain tartja üléseit Budapesten V., Szemere-utca 10. sz. alatt, a budapesti ügyvédi kamara székházában. Az október hó 15-én d. e. 11 órakor tartandó megnyitó teljes ülés után a szakosztályi tanácskozások következnek. A IV. szakosztály, mely az ügyvéd-közjegyzőség kérdését is tárgyalni fogja, október 16-án délután és 18-án d. e. tartja üléseit. A teljes ülés október 18-án d. u. és 19-én folytatólag fog megtartatni és itt történik az egyes kérdések felett döntő végszavazás. A jogászyülés szakosztályában minden tag nem csak felszólalhat, hanem határozati javaslatot is terjeszthet elő, melyet végszóval is támogathat.

Az országos jogászyülés tagjai közé való belépés a 15 kor. tagdíjnak dr. Vámosy Károly budapesti ügyvédhez (V., Józseftér 5.) való beküldésével külön belépési nyilatkozat nélkül a belépő pontos címének és állásának közlésével történhetik és minden jelentkező a jogászyülési tagsági jegyet postafordultával megkapja.

Az országos jogászyűlés tagjai a MÁV. vonalain azon kedvezményben részesülnek, hogy az I. és II. osztályon a közvetlen alsóbb osztályú menetjeggyel utazhatnak. A déli vasut vonalain egész I. osztályú jeggyel a II. osztályon lehet oda és vissza utazni, egész II. osztályú jeggyel pedig a III. osztályon oda és vissza. Az erre jogosító igazolványokat az előkészítő bizottság titkára, *dr. Lengyel Aurél* kir. járásbíró a büntető járásbírósnál, küldi meg. Azonban szívesen ellátja ezen igazolványok kieszközölését és elküldését is a belépő kartársaknak *dr. Rónay Károly* (I., Döbrentey-u. 2.) budapesti közjegyző, aki kéri, hogy ez esetben a jogászyűlési tagsági jegyet neki küldje be az illető kartársunk. Ugyanő szívesen mindent ellát, ha a 15 kor. tagdíjat hozzá küldik be kartársaink és szívesen szolgál mindenféle felvilágosítással is, valamint idejekorán közölt kívánatra gondoskodik megfelelő lakás megszerzéséről is. Figyelmeztetjük a kartársakat, hogy a jogászyűlésre már eddig is 1000 résztvevő jelentkezett, tehát a szállókban javaslatos lesz előre szobákat rendelni.

A *jogászyűlés irományainak* első kötete, mely a véleményeket tartalmazza, a sajtót már elhagyta. A második kötet a jogászyűlés tárgyalásait fogja egész terjedelemben közölni. A jogászyűlés tagjai mindkét kötetet díjtalanul kapják meg.

*

A **közjegyzői kinevezésekhez** a következőket nem mi írjuk, hanem a „Jogtudományi Közlöny”: Nem ujság, amit a napilapok most részletesen tárgyalnak, hogy a kir. közjegyzői kinevezések rendszertelenül és a legnagyobb méltánytalansággal történnek. Ehelyütt számos izben adatokkal illusztráltuk a mindenkori kormányoknak azt a nem eléggé helyteleníthető eljárását, hogy a kir. közjegyzői állásokat nem érdemek szerint a legalkalmasabbakkal töltik be, hanem politikai szolgálatok díjazására használják fel. Egy-egy régibb közjegyző-helyettes néhanapján ugyan hozzájut valamely gyengébb közjegyzőséghez, de a zöme a közjegyzői stallumoknak, főispánoknak és pártvezéreknek közbenjárására politikai, illetőleg kortesszolgálatok fejében adományoztatik. Mondanunk sem kell, hogy ez — *eltekintve a kiválóan érdemes pályázók egyéni és a közjegyzői kar testületi sérelmétől — a közérdeknek súlyos veszélyeztetésével jár.* Nem egy ilyen politikai szempontból

kinevezettnek fogalma sincs a közjegyzői tiszt megkivánta ismeretekről és vagy a jogkereső közönség kárán sajátítja el a közjegyzői gyakorlathoz elengedhetetlenül szükséges ismereteket, vagy pedig kénytelen maga mellé venni régi gyakorlattal bíró érdemes helyettes, aki helyette dolgozik, míg az iroda jövedelmét túlnyomó nagy részben, minden munka nélkül a közjegyző úr élvezzi. Szív-ből kívánjuk, bárha az évtizedes visszaéléseknek a mostani mozgalomnak sikerülne véget vetni, de közállapotainkat és a pártpolitika befolyását ismerve, nem nagy reményt fűzünk e mindenképen dicséretes törekvés sikeréhez.

*

A kir. közjegyző képviseleti joga. A m. kir. belügyministernek lapunk folyó évi 2. számában közölt és szóvátett 110,443/1910. számú sérelmes határozata ellen a budapesti kir. közjegyzői kamara, miután ezen rendeletre való hivatkozással a belügyminister egy a kamara kötelékébe tartozó közjegyzőt nemcsak a feleknek gyámhatóságnál való képviseleti jogától, de beadványozási jogától is elütötte, a következő felirattal fordult a Belügyminister úrhoz:

„... közjegyző beadványában megnyilatkozó panasz közérdekű s a közjegyzők összességének eminens érdekét érinti, miért is a budapesti kir. közjegyzői kamara az illetékessége alá tartozó közjegyzők, de meg az egész közjegyzői intézmény érdekében is kötelezve érzi magát Nagyméltóságodhoz mint a panaszlott árvaszéki határozat indító okául szolgált 110,443/1910. számú rendeletet kibocsájtó m. kir. belügyministerhez a következő alázatos előterjesztéssel élni:

A kir. közjegyzői kamara nem ismerheti el, hogy a közjegyző perenkívüli ügyekben úgy közigazgatási hatóságok, mint bíróságok előtt hivatásszerűleg feleket — kivéve ott, ahol ügyvédi képviselet expressis verbis törvényben előírva van — ne képviselhetne. Nagyméltóságod az Igazságügyminister ural egyetértőleg az 1874 : XXXV. t.-cz. 55. és az 1874. évi XXXIV. t.-cz. 38. §-ának egybevetéséből állapítja meg a tételt, „hogy a közjegyző oly korlátlan képviseleti joggal, mint az ügyvéd, nincs felruházva, hanem a hatóságokhoz csupán beadványokat intézhet”. A közjegyzői rendtartás 55. §-a szerint a közjegyző jogosult hatóságokhoz általán, a bíróságokhoz nem peres ügyekben beadványokat intézni, ez a § a közjegyzőt a képviseleti jogtól el nem tiltja, amit tennie kellene, ha a törvényhozó ezt akarta volna. Maga a beadványozási jog is képviseleti jog, azt megszorítólag magyarázni nem

szabad, hisz a közjegyzői rendtartás 3. és 4. §-ai, valamint a közjegyzői novella 42 §-ának 2. pontja megmondja, mily funkciók összeférhetlenek a közjegyzői hivatással, de ezekben feleknek hatóságok vagy bíróságok előtt való hivatásos képviseléről nincs szó, tehát úgy kell lennie, hogy ép úgy jogosult feleket nem peres ügyekben képviselni, mint akár az ügyvéd. De bizonyítjuk magával az ügyvédi rendtartás 38-ik szakaszának 2-ik bekezdésével is, hogy a közjegyzőnek képviseleti joga van, mert hisz a 2-ik bekezdés azt mondja; „a meghatalmazottak vagy közjegyzők általi képviselére nézve az eziránt rendelkező törvények és szabályok tartanak fel.”

Ez a törvényhely tehát elismeri, hogy a közjegyzőnek is van képviseleti joga, mert ha nem lenne, nem kellett volna erről épen az ügyvédi rendtartásban megemlíkezni.

Hisz maga a beadványozási jog is képviselet, nem szükségkép beadványban kell a hatóságnál bizonyos kérelmeket előterjeszteni, lehet azt pl. az árvaszéknél jegyzőkönyvbe is mondani, már a közjegyző erre se legyen jogosult? Hisz akkor a megelőző jogszolgáltatás terén — mely a közjegyzőnek eminenter elsőrangú hivatása — sem lehetne a feleknek a kellő szolgálatára, pedig a közjegyzői rendtartás 56. §-a értelmében szolgálatát a hatáskörébe eső ügyekben meg sem tagadhatja. Felfogásunk szerint a megelőző jogvédelem terén, tehát mindennemű hatóságok előtt is, nem peres ügyekben — tehát ott, ahol contradictorius eljárás nincs — a közjegyző feleket hivatásszerűleg képviselhet. Ezen álláspontunkat igazolja a 35 évi gyakorlat, mindennapi dolog, hogy egyik közjegyző a másik közjegyző által tartott hagyatéki tárgyaláson valamennyi felet képvisel, ott a fél érdekében nyilatkozik, az egyezség létesítésére közrehat vagy a vitássá váló igények megalapozásán közreműködik. Vagy valamely előtte létrejött ügylet gyámhatósági jóváhagyása céljából nemcsak beadványt intéz az árvaszékhez, hanem az ügy közelebbi felvilágosítása céljából az árvaszék által rendelt tárgyaláson hivatásszerűleg képviseli az érdekelt felet. Vagy ami szintén gyakori eset, egy a közjegyző által felvett osztályegyezség alapján az osztály telekkönyvi keresztülvitele céljából beadott tulajdonjog bekebelezése iránti kérvénye folytán a jelzálogos hitelezők meghallgatása végett rendelt tárgyaláson képviseli az ingatlantulajdonosokat. Vagy ami a gyakorlatban ritkább eset, de előfordul, hogy a telekkönyvi hatóság által tartott sorrendi tárgyaláson képviseli azt a felet, aki pl. a közjegyző által felvett adóslevél alapján nyert zálogjogot az elárverezett ingatlanon. Vagy közjegyző jelenik meg a másik közjegyző által tartott vételári vagy hagyatéki tömegfelosztáson, hogy annak a félnek jutalékát felvegye, akinek ehhez egy előtte felvett okirat alapján van igénye.

Ha szószerint megállana Nagyméltóságod felhívott rendelete, úgy a közjegyző mind ezen, valamint a gyakorlati életben felmerülő még számos esetben elesnék attól a jogtól, hogy ügyfelét képviselhesse oly ügyekben, melyek épen az ő, a közjegyző közbenjöttével, a közjegyzőbe helyezett bizalom alapján jöttek létre, s így kénytelen volna képviselével még egy más személyt, esetleg ügyvédet megbízni, ami bizony a perenkivüli eljárást megint csak drágábbá tenné, pedig így is elég a panasz, hogy a szegény ember drágán jut igazaihoz. Szóval amikor a fél a közjegyzőt veszi igénybe, nem volna elég, hogy azt munkájáért megfizeti, de mert az az előtte kötött jogügyletet egész teljességében keresztül nem viheti, még egy más szakértő közeget is meg kellene fizetnie azért, hogy a közjegyző által felvett ügyletet hatályosítsa, pedig kétségtelen, hogy az a közjegyző, akinek közbenjöttével valamely jogügylet létrejött, az leghivatottabb azt effectuálni, illetve az effectuálásnál a feleknek segítségére lenni.

Elméletileg és gyakorlatilag tehát az az álláspontunk, hogy a most hatályban levő törvények szerint a közjegyzőnek minden hozzáutalt vagy hatáskörében végzett perenkivüli ügyekben képviseleti joga van, s miután nincs törvényhely, ami a képviseleti jogot korlátozná — aminek expressis verbis kellene történnie — nem ismerhetjük el a belügyminister úr azon jogát, hogy egy egyszerű, a Belügyi közlönyben közzétenni jónak vélt rendelettel a közönségnek a közjegyzői karba helyezett bizalmat megrendítve, a közjegyzőket a felek képviselétének jogától megfossza.

De lege ferenda szükségesnek tartjuk magunk is, hogy az ügyvédi és közjegyzői hivatás jogköre szigorú határvonalakkal elkülöníttessék és ott szabályoztassék az is, hogy feleket mily ügyekben s mily mérvben képviselhet a közjegyző, azonban míg ily törvény nincs, addig a képviseleti jogot elvi okokból feladnunk nem lehet.

Feltéve, de meg nem engedve, hogy a közjegyző hivatásszerűleg felek képviselétével nem, hanem csak megszorított képviseleti joggal, t. i. beadványozási joggal bírna, akkor is egy konkrét esetből kifolyólag hozott rendeletet általános, minden esetben kötelezőleg alkalmazandó szabálynak kimondani, mint azt a 110,443/1910. sz. rendelet teszi, alig czélszerű. Ily intézkedés alkalmas arra, — amit, azt hisszük, Nagyméltóságod maga sem célzott, — hogy a közjegyzői intézményt diszcreditálja, mert a Belügyi közlönyben közzétett ezen rendeletből a közjegyzői intézmény ellenségei, a községi és körjegyzők fegyvert kovácsolhatnak a kar ellen s a nép között könnyen érthető okoktól a saját érdekeiknek megfelelőleg a közjegyzői kar rovására magyarázhatják azt.

Hogy ezen rendeletnek máris káros hatásai vannak, s hogy azt még előkelőbb közigazgatási hatóságok is a közjegyzői intézményre károsan magyarázzák, igazolja a hevesmegyei árvaszék

6159/1911. sz. határozata, melyben egy gondnoksági ügyben a gondnok nevében és meghatalmazásából a közjegyző által szerkesztett konkrét panasz megvizsgálására vonatkozó beadvány mellé a 17300/910. I. M. rendelet értelmében mellékelt meghatalmazást, bár a beadványt érdemileg is elintézi, a közjegyzőnek visszaadja azzal az értesítéssel, „hogy a közjegyző a 110,443/1910. sz. belügyministeri rendelet értelmében gyámhatósági eljárásban felek képviselőjére nem jogosult.” Pedig ez esetben nem is valamely tárgyaláson való képviselőről van szó, hanem egyszerűen egy gondnokolt érdekében előterjesztett írásbeli kérelemről. Azt hisszük, nem lehetett intentiója a Belügyminister úr ő nagyméltóságának, hogy a közjegyzőt — aki az árvák, özvegyek és gondnokoltak jogainak igazán hivatott őre — megfosssa azon jogtól, hogy ezek érdekében hivatásszerűleg az árvaszéknél közbe ne járhatson.

Mindezeknél fogva odaterjed kérésünk, méltóztassék esetleg az Igazságügyminister úrral — ahová e tárgyban egyidejűleg szintén felterjesztéssel élünk — egyetértőleg a múlt évben kiadott 110443/1910. sz. rendeletet újból átvizsgálni, annak felfogásunk értelmében való magyarázatát elrendelni s azt, hogy az a közjegyzőknek bíróságok előtt peren kívüli eljárásban közigazgatási s egyéb hatóságok előtt általában való s eddig gyakorlatban volt törvényhely által nem korlátolt képviselői és beadványozási jogát nem érinti, kimondani, ezt a Belügyi közlönyben is közzétenni s Hevesmegye árvaszékét, tekintettel, hogy a sérelmes árvaszéki határozat ellen, melyen a közjegyző az 1901: XX. t.-cz. 4. §-a folytán jogorvoslással nem élhet — kitanítani, hogy hatáskörét túllépte, amikor közjegyző meghatalmazását visszaadta s őt a képviselői, illetve beadványozási jogtól a meghatalmazás visszaadása által megfosztotta.“

*

Az új telekkönyvi földrészek számozásának szabályozása tárgyában az igazságügyminister f. é. márczius 1-én 5900/1911. I. M. szám alatt rendeletet adott ki, melynek egyes szakaszai a f. é. július 10-én 32000/1911. I. M. szám alatt kiadott újabb rendeletével hatályon kívül helyeztetvén és új szövegű szakaszokkal helyettesítetvén, a végleges szabályozás már most következőképen hangzik:

1. §.

Ha a telekkönyvbe felvett földrészetet telekkönyvileg két vagy több alrészletre darabolják el, az alrészleteket a községbeli legmagasabb részletszámot a folyó sorrendben közvetlenül követő számokkal kell megjelölni.

Származásának és térképi helyzetének jelzése céljából minden alrészletnek száma törést szenved azáltal, hogy alája mint számláló alá nevezőül

annak az eredeti földrészletnek (törzsrészletnek) a száma jön, amelyből az alrészlet közvetlenül vagy közvetve keletkezett. Ha ehhez képest az eredeti földrészletnek a száma 5 és ezt két alrészletre darabolják el, a községbeli legmagasabb részletszám pedig 875, akkor az alrészletek új számai $\frac{876}{5}$ és $\frac{877}{5}$ lesznek; ha pedig a $\frac{877}{5}$ számú földrészlet utóbb két alrészletre oszlik és a községbeli legmagasabb részletszám már 987, akkor az újabb alrészletek számai $\frac{988}{5}$ és $\frac{989}{5}$ lesznek, míg a 877 mint részletszám kiesik.

Az újabb eldarabolásnál kieső közbenső részletszámot más földrészlet megjelölésére felhasználni nem szabad.

2. §.

Ha nagyterületű földrészlet sok darabra oszlott, ezek további eldarabolása esetén az új alrészletek törtszámainak nevezőjéül a közvetlen törzsrészletnek (anyarészletnek) a számlálója használható, amidőn ez elé zárjel közé az eredeti törzsrészletnek (ősrészletnek) a száma jön, pl. $\frac{475}{(2)58}$. E példában 2 az ősrészletnek, 58 az anyarészletnek és 475 az új alrészletnek a száma.

3. §.

Amikor az alrészlet több törzsrészletnek darabjaiból áll, az alrészlet törtszámának nevezőjéül a törzsrészletek csupán egyikének — még pedig a lehetőleg a legnagyobb területűnek — a száma szolgál, amelyhez „stb.“ toldást kell tenni, pl. $\frac{876}{5 \text{ stb.}}$. E példában az új alrészlet az 5 és még egy vagy több más számú törzsrészletnek darabjait foglalja magában, melyek között az 5 számú a legnagyobb, vagy legalább a törzsrészletek egyikénél sem kisebb.

4. §.

Ha két vagy több oly földrészletet, amelyeknek telekkönyvezett jogállása az egyesítést ki nem zárja, telekkönyvileg egy új földrészletté vonnak össze, ez a földrészlet új számot nyer. A számozásra az 1. és 3. § szabályát kell megfelelően alkalmazni.

5. §.

Nem telekkönyvezett földrészletnek a telekkönyvbe való felvételénél ezt az új földrészletet ugyancsak a községbeli legmagasabb részletszámot a folyó sorrendben közvetlenül követő számmal kell megjelölni.

Ez a részletszám számlálója gyanánt szolgál egy törtszámnak, melybe az új földrészlet térképi helyzetének kimutatása céljából nevezőül annak a földrészletnek a számát kell tenni, amelynek közelében az új földrészlet fekszik. A nevező elé „T“ betűt kell írni annak jeléül, hogy az csak tájékoztató szám. Pl. $\frac{526}{T5}$; e példában 5 annak a földrészletnek a száma, amelynek közelében az újonnan telekkönyvezett földrészlet fekszik, 526 pedig ennek a száma. Ha a szomszédos földrészlet e rendelet szabályainál fogva törtszámmal van jelölve, ennek csupán nevezőjét kell az új részletszám nevezője gyanánt a „T“ betű után kitenni.

6. §.

Az egyik telekkönyvből egy másik (helyi) telekkönyvbe átvitt földrészletnek az utóbbi telekkönyvben való számozására szintén az 5. § szabályai állanak.

7. §.

Ha a földrészletnek a természetben összefüggő csoportja egyidejűleg kerül új számozás alá, ezek a földrészletnek egymásután folytatólag számozandók, még pedig lehetőleg akként, hogy a csoport számozása az alacsonyabb számú szomszédos földrészlet mellett vagy közelében kezdődjék s innen földrészletről földrészletre úgy haladjon, hogy a csoport új számozása a magasabb számú szomszédos földrészlet mellett vagy közelében végződjék. Ha a szomszédos földrészlet e rendelet szabályainál fogva törtszámokkal vannak jelölve, a csoport számozása az alacsonyabb számú szomszédos ősrészlettől haladjon a magasabb számú szomszédos ősrészlet felé.

Mindazáltal az azonos tulajdoni viszonyban levő és egymással összefüggő földrészleteket a csoporton belül egyfolytában kell számozni.

8. §.

Földrészlet telekkönyvi eldarabolása végett a telekkönyvi hatóságnál bemutatott vázrajz (telekkönyvi rendtartások 56. § c), 3834/1888. I. M. E. számú rendelet 1. §) az anyarészlet alakját és számát, a határos földrészletnek számait és az anyarészlet helyzetének meghatározásához szükséges határvonalait, valamint az új alrészletnek alakját és megkülönböztető megjelölését pontosan és határozottan mutassa ki. Az új alrészletnek ily megjelölése céljából arabs vagy római számjegyeket, kis vagy nagy betűket, avagy más oly jegyeket is szabad alkalmazni, amelyeknek segítségével az új alrészletnek egymástól könnyen és határozottan megkülönböztethetők. Ugyanez megjelölés alkalmazandó a telekkönyvi eldarabolás alapjául szolgáló és a vázrajzzal együtt bemutatott egyéb iratokban is.

Ha ez a megjelölés az 1—3. és 7. §-ok szabályainak meg nem felel, a telekkönyvi hatóság a vázrajzot hivatalból kiigazítja akként, hogy a vázrajzon foglalt megjelölést áthúzza és helyébe az idézett §-ok szabályainak megfelelő számokat beírja. Az áthúzás az eredeti megjelölést olvashatlanná ne tegye. A kiigazítás fekete tintával történjék. A telekkönyvbe csupán a szabályszerű szám kerül, de az eldarabolást rendelő végzés szövegében a szabályszerű szám után ott, hol először előfordul, zárójel között az eredeti megjelölés kiteendő.

A telekkönyvi hatóság a községbeli legmagasabb részletszámot a telekkönyvi részletlajstrom alapján állapítja meg. Ezt a számot a telekkönyvi hatóság a felekkel kívánságukra rövid úton közölni köteles.

9. §.

A földadókataszteren alapuló telekkönyvi betétek általános szerkesztésénél és oly átalakításánál, amelynek során a telekkönyvi térképet és részletlajstromot a község egész határára nézve újonnan kell elkészíteni (2579/1869. I. M. számú rendelet 10. § 1. bekezdése), a földrészletnek számozása a telekkönyvben ezután is a kataszterrel összhangban történik.

Ugyanez áll a már közzétett telekkönyvi betétekbe felveendő új földrészletre is, ha ezeknek kataszteri számai oly egész számok, amelyek a részletlajstromban alkalmazva vagy a számrendben meghaladva még nincsenek — feltéve, hogy a telekkönyvi hatóság ezekről a kataszteri számokról az új részletnek telekkönyvvezése előtt hiteles tudomást szerez. A kataszterből átvett egész számokat a telekkönyvben az illető földrészlet származására és helyzetére utaló jelzéssel (1—3. és 7. §§) kell ellátni. Ha az átvett egész számok a részletlajstrombeli legmagasabb számra nem közvetlenül következnek, az átugrott számok kiesése a részletlajstrom 3. rovatában megjegyezendő.

A 2. bekezdés esetétől eltekintve, a már közzétett betétekbe felveendő új földrészleteket a telekkönyvben mindenkor az 1—8. §§ szerint kell számozni. Ha a kataszteri számozás ettől eltér és a telekkönyvi hatóság az eltéréstől a pénzügyi hatóságtól visszaküldött vázrajzból (3834/1888. I. M. E. számú rendelet 3. §), vagy egyébként hiteles tudomást szerez, a telekkönyv és a kataszter ebbeli összhangjának szükséges előmozdítása végett az eltérő kataszteri részletszámot csupán a telekkönyvi részletlajstromnak újonnan nyitott és felül „k. sz.“ (kataszteri szám) felirással ellátott negyedik rovatába, a vonatkozó telekkönyvi részletszám sorában kell beírni. E célra a részletlajstrom harmadik rovatának eddigi utolsó alrovata szolgáljon, amelyben mindazáltal annak a térképszelvénynek a száma is megmaradhat, amelyen a külön részletszámmal ellátott pincze fel van tüntetve (19.665/1893. I. M. számú betétszerkesztési utasítás 144. §).

10. §.

A telekkönyvi betétekbe felvett földrészletnek az 1909 : V. törvény-cikkben alapuló kataszteri kiigazítással kapcsolatosan teljesített átszámozása esetében (28.348/1910. I. M. számú rendelet) az új kataszteri részletszámok amennyiben egész számok és a részletlajstromban alkalmazva vagy meghaladva még nincsenek, az eddigi szabályok szerinti törtszámok helyébe a telekkönyvbe vétetnék át: a 9. § 2. bekezdésének 2. és 3. mondata ez esetben is áll. Máskülönb az új kataszteri részletszámokat csupán a részletlajstrom negyedik rovatába (9. § 3. bek.) kell átvenni.

Egyébként valamely község határának vagy határrészeinek földrészleteire nézve, amelynek átszámozását a fennálló szabályok különben elő nem írják, az átszámozásnak csak fontos okokból és csak az igazságügy-minister külön engedélye alapján és utasítása szerint van helye.

11. §.

Érintetlenül maradnak azok a szabályok, melyek szerint a földrészletnek minden új számozása esetén e telekkönyvi térkép és egyéb telekkönyvi munkarészek is megfelelően kiegészítendőek és kiigazítandók.

A térképbe azonban csak az új részletszámot kell beírni; a földrészlet származására és helyzetére utaló jelzés (1—3. és 7. §§) elmaradhat.

12. §.

A 10. § eseteitől eltekintve, az eddig érvényben volt szabályoknak megfelelő törtszámokkal ellátott földrészletnek a számozása egyelőre érintetlenül marad.

Ha azonban egy ekként számozott földrészlet telekkönyvileg eldarabolás alá kerül, az eldarabolást rendelő végzésben egyszermind hivatalból intézkedni kell aziránt, hogy az ősrészletből származott vagy egyébként kapcsolatos törtszámokkal ellátott földrészletek az 1—3, 5—8. §-ok értelmében átszámoztassanak, kivéve ha a határ vagy határrész földrészleteinek (pl. telekkönyvi betétszerkesztés következtében) rövid időn belül várható általános átszámozása miatt az igazságügyminister az itt előírt átszámozásnak mellőzését megengedte.

Akinek javára a telekkönyvben az átszámozott földrészletre nézve oly bejegyzés áll fenn, amelyben a földrészlet az eddigi szám alatt előfordul, azt a telekkönyvi hatóság, ha lakását tudja, az őt érdeklő átszámozásról értesítse.

13. §.

A 12. §-ban előírt átszámozás akként történik, hogy a telekkönyvi hatóság a telekkönyvi betétben (telekjegyzőkönyvben, telekkönyvi lapon) az eddigi törtszámot áthuzza és az új számot az áthuzott törtszám fölé írja.

A birtokállási lapon azonban, ha ennek áttekinthetőségét az átszámozás teljesítésének leírt módja veszélyeztetné, a telekkönyvi hatóság ehelyett a földrészletet régi törtszámával jegyezze le és új számával jegyezze vissza.

Az átszámozást rendelő végzésre csupán a birtokállási lap jegyzet rovatában kell röviden ekként utalni: „Átszám. 560/1911. sz.“

Az áthuzás úgy történjék, hogy az áthuzott szám az áthuzás után is olvasható legyen.

14. §.

Valahányszor e rendelet értelmében az új földrészlet számára nézve a községbeli legmagasabb részletszám az irányadó, a volt határörvidék oly községeiben, amelyekben a földrészletek számozása dülönkint vagy más részletcsoportonként ismételtelen elülről kezdődik, a községbeli legmagasabb részletszám helyébe az illető csoportbeli legmagasabb részletszám lép.

Egyúttal ezen rendelet gyakorlati alkalmazása körül felmerült aggályok elháríthatása végett az igazságügyminister a következő kijelentéseket tette:

„Az új telekkönyvi földrészleteknek az idézett rendeletben előírt számozási módja, szemben a rendelet bevezetése negyedik bekezdésében leírt eddigi bonyolult számozással, kétségtelenül lényegesen előmozdítja a telekkönyv áttekinthetőségét.

Más kérdés az, hogy a telekkönyvi térkép kicsiny terjedelmű ábrába beírható lesz-e az új helyrajzi szám úgy, hogy az előbbi helyrajzi szám is (áthúzva) olvasható maradjon. E részben mindenképp meg kell jegyezni, hogy az olyan ábrába, amelybe öt számjeggyel, például 11.916. számmal megjelölt törzsrészlet eldarabolása folytán keletkezett alrészletnek az eddigi szabályok értelmében alkotott $\frac{11.916}{1}$ helyrajzi számát be lehet írni, rendszerint az új szabályoknak megfelelő $\frac{12.723}{11\ 916}$ szám is belefér. Ha pedig

kivételesen a vonal alatt a nevezőbeli öt számjegy nem fér el, noha a számlálóbeli öt számjegy a vonal felett kiírható: akkor a telekkönyvi térkép kérdéses kicsiny ábrájába csak az alrészletnek száma írható, ellenben a törzsrészletnek száma a törést jelző vonal alatt itt elmaradhat, mert az alrészletnek száma, az ez alá tett törési vonal és a térkép egyéb tartalma ép úgy, mint a törzsrészletnek a telekjegyzőkönyvben és részletlajstromban mindenkor kiteendő száma kétségtelenné teszik, hogy az alrészlet melyik törzsrészletből származik. Ez különben a rendelet 11. §-ával sincsen ellentétben, mert e rendelet értelmében minden új részletnek száma egész szám és a tört alak azért áll elő, mert származásának és fekvésének, vagy csak fekvésének kimutatása végett az új részlet száma alá kiíratik annak a részletnek száma is, amelyből keletkezett, vagy amely mellett fekszik (1. § 2. bekezdés, 5. § 2. bekezdés); a telekkönyvi térkép tehát már akkor is ki van egészítve, ha az illető új térképi ábrába csak az új részletnek száma iratott, de a származásra és topografikus fekvésre utaló törzsrészletszám elhagyatott.

Ami a rendelet 2. §-ának azt a szabályát illeti, hogy bizonyos esetben a nevezőbe az anyarészlet száma és ez elé zárjel között az ősrészlet száma is beírható, ennek a szabálynak indoka a következő: Ha pl. a 2. számú 2000 holdas részlet kétszáz vagy több alrészletre oszlott és később ezek közül pl. az 58. számú további alrészletekre darabolatik, az utóbbiak közül a 475-tel számozott részletet, ha annak a száma alá csak a 2 iratik ki $\left(\frac{475}{2}\right)$ a már ugyanevvel a nevezővel ellátott kétszáz vagy több részlet között a térképen esetleg nehéz lesz felkeresni. A felkeresés megkönnyítése végett engedi meg a rendelet 2. §-a, hogy ilyenkor a nevezőbe az anyarészlet számát (58) is szabad legyen kitenni, mivel a legújabb (475. sz.) részletet a térképen bizonyára hamarabb lehet megtalálni, ha csak 58. számú anyarészlet keretén belül kell maradni, mintha 2. számú ősrészletből keletkezett valamennyi (kétszáz vagy több) részlet ábráit végig kell keresni.

De a szabály alkalmazásának nincs helye ott, hol az ősrészlet csak 30—40 alrészletre oszlott és azután ezek egyike darabolatik el. Mert ennyi részlet között az új alrészletet a térképen akkor sem nehéz megtalálni, ha valamennyit végig kell nézni.

Egyébiránt ez a szabály nem kötelezőleg írja elő az anyarészlet számának a kitételét, hanem csak megengedi azt.

A rendelet 3. §-ában előírt „stb.“ toldás is egyszerűbb és kevesebb helyet kíván, mintha az eddigi szabályok értelmében a különböző ősrészletek darabjaiból álló új földrészlet annyi részletként kezeltek, ahány ősrészletből származnak darabjai és mindeniknek — esetleg betűkkel és számjegyekkel — többszörösen tört száma is kitétetik.

A rendelet 5. §-ának esetében alkalmazandó „T“ betű meg épen nem fog nehézséget okozni.

Ha még figyelembe vétetik az is, hogy a rendelet 2., 3. és 5. §-ai alkalmazásának esetei csak ritkán fognak előfordulni, akkor a telekkönyvi térkép áttekinthetőségének veszélyeztetésétől tartani nem kell.

Ami azt a munkatöbbletet illeti, amely az idézett rendelet 12. és 13. §-ában előírt átszámozással jár, azt a telekkönyvi hatóságok személyzete rendszerint munkaerejének szaporítása nélkül elvégezheti; mert a kérdéses átszámozás csak esetről-esetre, tehát nem egyszerre, hanem fokozatosan történik, az esetek túlnyomó többségében tehát csak néhány részlet átszámozása kerül sorra s így jelentékenyebb munkatöbblet egyszerre csak kivételesen fog felmerülni.

Attól sem kell tartani, hogy az eldarabolási vázrajzon alkalmazott számoknak a rendelet 8. §-ában előírt végzési kiigazítása fog nagyobb munkatöbbletet okozni. De nem is volna méltányos a felekre nézve és nem is csökkentené a telekkönyvi hatóságnak a munkáját, ha a hibás számozást tartalmazó ily vázrajzot a telekkönyvi hatóság végzésileg a félnek visszaadná és csak a kiigazított vázrajzzal felszerelt újabb kérvény alapján határozná érdemben a bejegyzési kérelem felett. Különben épen e kiigazítás szükségének lehető megelőzése végett írja elő a rendelet 8. §-ának második bekezdése azt, hogy a telekkönyvi hatóság a községbeli legmagasabb részletszámot a féllel ennek kívánságára közölje. Hogy a kiigazítást a telekkönyvi hatóság (rendszerint a bejegyzési kérelmet érdemileg elintéző) végzéssel rendelje el, azért mutatkozik célszerűnek, mert így a felek a végzésből látják, hogy a joguk tárgyát képező és általuk hibásan számozott földrészlet a telekkönyvben mely számmal van jelölve. (18.113/1911. I. M. sz.)

„Az új telekkönyvi földrészletek számozásának szabályozása tárgyában 5900/1911. I. M. szám alatt kiadott rendelet 8. §-a egyebek közt azt tartja, hogy „ha a bemutatott eldarabolási vázrajzon az új földrészletek számozása az 1—3. és 7. §-ok szabályainak meg nem felel, a telekkönyvi hatóság a számozást a vázrajzon hivatalból végzésileg kiigazíttatja.“

Habár ez a szabály nem hagy fenn kétséget az értelmére és céljára nézve, itt-ott mégis felmerült aggályok eloszlatása végett indokoltnak mutatkozik annak kifejezett kijelentése, hogy csupán amiatt, mert az új földrészletek számainak megjelölése a telekkönyvi hatósághoz intézett kérvényben, megkeresésben vagy más beadványban, illetve az ezekhez mellékelt okiratokban (ideértve az eldarabolási vázrajzot is), nem az idézett rendelet 1—3. és 7. §-ai szabályainak megfelelőleg történt, a kérelem vagy megkeresés elutasításának vagy visszautasításának helye nincs.

Ép oly kevésbé van elutasításnak vagy visszautasításnak helye, amikor az eldarabolási vázrajzon az új földrészletek számozása a rendelet 1—3. és 7. §-ainak meg nem felel és a számozásnak a 8. §-nak megfelelő kiigazítása közben vagy akár később is, a vázrajzon hibásan számozott földrészletre oly beadvány érkezik a telekkönyvi hatósághoz, amelyben az a földrészlet szintén az említett vázrajzon hibásan használt számmal van megjelölve. A telekkönyvi hatóság ily esetben a kért bejegyzést vagy egyéb intézkedést a saját kiigazítása szerint számozott földrészletre vonatkozólag rendeli el, feltéve természetesen, hogy ezen földrészlet és a beadványban más számmal jelölt földrészlet azonosságára nézve kétség fenn nem forog.

Egyébiránt már a telekkönyvi rendtartások 81. §-ának a) pontja és 122. §-a értelmében is a telekkönyvi eljárásban egyáltalán nincs helye el- vagy visszautasításnak azon az alapon, hogy az érintett földrészletnek

száma meg nem jelöltetett vagy hibásan jelöltetett meg, hacsak a földrészletnek azonossága kétségen felül áll.

„Meg kell jegyezni, hogy a legmagasabb részletszámnak az 5900/1911. I. M. számú rendelet 8. §-a 2. bekezdésében előírt közlése ama felvilágosítások keretében tartozik, amelyeket a telekkönyvi hatóságok a telekkönyvi rendtartások 170. §-a szerint megadni kötelesek. E célból tehát írásbeli kérvény beadása nem szükséges, és így a kérelem bélyegkötelezettségéről sem lehet szó. (21.806/1911. I. M. sz.)“

*

A szombathelyi kir. közjegyzői kamara f. é. szeptember hó 8-án tartotta meg Baditz Lajos kir. tanácsos, kapuvári kir. közjegyző elnöklété mellett rendes évi közgyűlését. A kamara működéséről beszámoló évi jelentés az ügyforgalmat a következőkben tünteti fel:

A bevezetések száma	1909. évben	1910. évben
1. Az ügykönyvbe	8066	8439
2. Az óváskönyvbe	5663	5086
3. A hagyatéki könyvbe.	7395	6694
4. Birói megbízások könyvébe.	116	99
5. Másolatok és könyvkivonatok hitelesítése	2740	3323
6. Fordítások könyvébe	1090	971
7. Magánbeadványok könyvébe	2609	2352
Összesen:	27679	26964

Eszerint emelkedett

1. Az ügykönyvi bevezetések száma	373
2. Másolatok és könyvkivonatok hitelesítése	583
Összesen:	956 számmal.

Csökkenett

1. Az óvások száma	577
2. Hagyatéki ügyek „	701
3. Birói megbízások „	17
4. Fordítások „	119
5. Magánbeadványok „	257

Összesen: 1671 számmal.

Az ügykönyvi emelkedés a névaláírások hitelesítésének szaporodásából ered, s a közokiratok és hagyatéki ügyek száma, — a közjegyzői működés eme két legfontosabb ága, — a községi és körjegyzők folyton növekedő concurrentiája folytán, évenként apad, az ingyenes hagyatékok száma nemcsak a kir. közjegyzők, de az állam bevételeinek óriási kárára, folyton emelkedik, s ma már az összes hagyatéki ügyek 25 százalékát meghaladja.

A megejtett választásokon megválasztottak elnöknek: *szentkirályszabadjai Baditz Lajos* kir. tanácsos kapuvári kir. közjegyző, a választmány rendes tagjaivá: *báró Clauer Lajos* nezsideri, *hrabovai Hrabovszky István* felsőöri, *Pfeffel János* kőszegi és *Nagy József* czelldömölki, a választmány póttagjaivá: *dr. Pottyondy Béla* szombathelyi és *kenessei dr. Kenessey Ferencz* németujvári kir. közjegyzők; a fegyelmi bíróság rendes tagjaiul: *Sült József* kir. tanácsos pápai és *bocsári dr. Svastits Zoltán* sárvári, póttagjaiul: *gyöngyösapáti dr. Hanny Tódor* győri és *dr. Cselley Kálmán* magyaróvári kir. közjegyzők.

*

Személyi hírek. Ő császári és apostoli királyi Felseje *Zrumeczky Béla* szolnoki kir. közjegyzőnek a közjegyzői pályán és a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a kir. tanácsosi címet adományozta.

Kir. közjegyzővé kinevezetett *dr. Hódi Mózes* hódmezővásárhelyi gyakorló ügyvéd Szabadkára.

Dr. Makay Pál nagyszöllősi kir. közjegyző elhunyt.

Külföld.

Az 1912. évi német jogászyűlésnek, mely Bécsben fog megtartatni, napirendjére többek között az a kérdés is ki van tűzve, mily előfeltételek mellett biztosítható a Németországban vagy Ausztriában kiállított közjegyzői okiratoknak egyenlő joghatály?

*

A huszadik német ügyvédgyűlés Würtzburgban tartatott meg a bajor igazságügyminister és a birodalmi igazságügyi hivatal képviselőjének jelenlétében. Főtárgya a numerus clausus kérdése volt. Az ügyvédgyűlés a szabad ügyvédség teljes győzelmével végződött. Különösen nagy hatásuk volt azon beszédeknek, amelyek a kérdés politikai jelentőségét tárták föl. Többen rámutattak arra, hogyha a numerus clausus elfogadtatik, az nem akkép valószínűsít meg, ahogyan az indítványozók szeretnék, hanem olyan módon, amely megszüntetné egyszersmindenkorra a szabad és független ügyvédi kart, mert kiszolgáltatná a politikai hatalomnak. Ez a

szempont szól az ügyvédközjegyzőség intézménye ellen is. Ezen fejtegetéseknek mély hatásuk volt és számosan voltak, akik a zárt szám megállapítását követelték, de azzal a kifejezett korlátozással, hogy az ügyvédi karba való felvétel tekintetében külső tényezőnek semmiféle befolyása ne engedessék, amit persze garantálni nem lehet. Végre az ügyvédgyűlés 619 szóval 244 ellenében elfogadta azt az indítványt, mely a szabad ügyvédség fentartását proklamálta.

*

A vételi ügyletnek egy bizonyos közjegyző előtt való megkötése érvényesen köthető ki a briey-i törvényszék ítélete szerint, és pedig az esetben is, ha az ezen kikötést tartalmazó magánokiratot is az illető közjegyző készítette.

*

A hagyomány formája. A besançon-i törvényszék kimondta, hogy a végrendeletben kifejezett ez a kérelem: „kérem az anyámat és nővéremet, akik elég vagyonnal rendelkeznek, ne hagyják nyomorban sinylődni az én természetes leányomat, Durang Rózát és segítsék hasonló módon annak anyját is, aki 1896. óta a mai napig velem lakott“, — hagyományt tartalmaz, melynek nagyságát arra való tekintettel, hogy a végrendelező azt a kérelmet fejezte ki végrendeletében, hogy „ne hagyják nyomorban“, olyképp állapítandó meg, hogy a hagyományosok legszükségesebb életfentartására elegendő legyen, de ne sértse a végrendeleti örökösök érdekeit.

*

Ha az intézvényezett a váltóra nem polgári nevét írta, hanem művészi nevét, abból váltójogi kötelezettség nem származik. Egyik híres osztrák színművésznő a váltót nem a nyilvánosság előtt különben is ismeretlen nevével írta alá, hanem közismert művészi nevével s a váltó ez értelemben lett reá intézvényezve. A prágai kereskedelmi bíróság a művésznőt a fizetésre kötelezte s ezt az ítéletet a prágai felebbezési bíróság is helybenhagyta. Azonban az osztrák legfőbb törvényszék az alsóbíróságok ítéletének megváltoztatásával a sommás végzést hatályon kívül helyezte és a keresetet elutasította. Az ítélet indokaiból kiemeljük a következőket: Az elfogadási nyilatkozatnak, mint formális nyilatkozatnak az elfogadó polgári nevét vagy czégét kell tartalmazni, mivel a váltóból nem érvényesíthet jogokat és nem is származtathat kötelezettségeket,

csak az, akinek jogosult neve szerepel a váltón; akinek csak művészi neve szerepel a váltón, abból jogokat nem származtathat, de kötelezettségek sem terhelhetik az ilyképen nem érvényes módon létrejött váltónyilatkozatból.

*

A jogügylet megtámadhatóságának feltétele. A megtámadhatóság feltétele, — eltekintve attól az esettől, amikor a tévedés magára a kinyilatkoztatásra vonatkozik, — hogy a tévedés a nyilatkozat tárgyi tartalmára vonatkozzék. A tévedésnek a jogügyleti tényállás alkotó elemére kell vonatkoznia, nem pedig csupán olyan körülményekre, amelyek az akaratnyilvánítás keretén kívül esnek. Az indokban rejlő tévedés is lehet a megtámadhatóság alapja, ha az az objektív tényállásra, a jogügylet alkotó elemére vonatkozik. Ily tévedés forog fenn, ha a kezes a kezességvállalásnál tévesen azt tételezte fel, hogy az adósság, amelyért a kezesség vállalandó, már jogérvényes zálogjoggal biztosítva van és erre való tekintettel vállalta a kezességet. (Német birodalmi bíróság.)

*

Házasfelek között a válóper megszüntetésére létrejött megállapodás érvénytelen, ha a megállapodásban egyszersmind arra nézve is megegyeznek, hogy továbbra is különváltan fognak élni, lemondanak tartási igényeikről s a gyermekekhez való jogukról. Az ilyen megállapodás a válóper folytatását nem akadályozza. Ez az egész megállapodás ugyanis — a vagyonekülönítéstől eltekintve — a jó erkölcsökbe ütközik s így figyelembevételének mellőzése jogosult s a másik fél erre a megállapodásra való tekintet nélkül folytathatja a válópert. (Német birodalmi bíróság.)

*

Előszerződés formája. Az előszerződések ugyanazon formában kötendők meg, mint amilyen formát a törvény a szerződések számára ír elő. Ennek folytán az a kijelentés, hogy valaki a kezességet el akarja vállalni — kezességi előszerződés — a német polgári törvénykönyv 766. §-ában megállapított formákhoz van kötve. (Német birodalmi bíróság.)

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti:	Szerkesztőség és kiadó- hivatal
Egész évre . . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrásy-út 9.
Félévre . . . 6 „	budapesti kir. közj.-helyettes.	

Tartalom. Impressiók a lefolyt jogászgyűlés és III. közjegyzői congressusról. — A közjegyzői congressus és az országos jogászgyűlés tárgyalásai.

Impressiók a lefolyt jogászgyűlés és III. közjegyzői congressusról.

Ami mindenekelőtt a *jogászgyűlést* illeti, működéséről általában véve csak kedvező impressióról szólhatunk. Érdekes kérdések vettek fel s azok, akik ezekhez hozzászóltak, a magyar jogászság intelligentiájának magas fokáról, de különösen arról is tanuskodtak, hogy a szőnyegen volt kérdéseket komoly törekvés és alapos tanulmányozás folytán uralták is. Részletekről ez alkalommal nem kívánok szólni, csak azt a kérdést kívánom általában felvetni, vajjon a jogászgyűlésnek tulajdonképeni *célját* elértük-e?

Nem látok bajt abban, hogy egyik-másik fontos kérdés a napirendről leszorult. Ez az előző jogászgyűléseken is ismételve megtörtént. Csakhogy nem lehet tagadni, hogy különösen a tanácskozási szabályok azon célszerűtlen intézkedésénél fogva, melyszerint még magának az indítványozónak is, amidőn indítványát komolyabb támadásokkal szemben védelmeznie kellett, a felszólalásra csak tíz percnyi idő engedtetett, — az a korlátozás az eszmecsere alaposágának rovására ment, sőt annak végeredményét is csak hátrányosan befolyásolta. Nem is ismertünk a múlt jogászgyűléseken ily szabályt, amelynek szüksége egyáltalában fenn sem forog.